

ZADU'L MÜCAHİDÎN

Bir Mücahidin Azığı

Dr. Muhammed et-Temimî

الغراباء
guraba

﴿يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾

“Ey halkım, Allah’ın davetçisine uyun!”

(Ahkaf, 46/31)

Zadu’l-Mücahid
Bir Mücahidin Azığı

İçindekiler

Mukaddime	5
Bir Mücahidin Akidesi.....	8
İnsanlar Üç sınıftır	14
1. Sevimeleri Farz Olanlar.....	14
2. Bir Yönden sevimeleri, bir yönden nefret edilmeleri gerekenler	14
3. Tamamen nefret edilmesi ve düşman bellenmesi gerekenler	15
Allah Yolunda Cihad.....	18
Cihadın Tanımı.....	18
Şartları	18
1. İhlâs.....	19
2. Peygamber ﷺ'e tabi olmak	23
Allah Yolunda Cihadın Hükmü.....	24
Cihad iki çeşittir	24

1- Saldırı Amaçlı Cihad	24
2- Savunma Amaçlı Cihad	25
Cihada Teşvik ve Cihadın Fazileti.....	27
Cihada Teşvik ve Cihadın Fazileti.....	27
Cihadın Emredilme Sebepleri ve Cihadda Hedeflenen Amaçlar	30
Cihadı Terk Etmenin Akıbeti ve Olumsuz Etkileri	33
1- Zillet ve küçük düşme	33
2- Bela ve musibet	34
3- Allah'ın azabı ve cezalandırması...	34
4- Başarısızlığa ve zarara yol açan korku ve yılgınlık.....	35
5- Yeryüzü halkının fesada uğraması ve dinlerinin yok edilmesi.....	36
6- Nifak/münafıklık şubelerinden birine sahip olmak.....	36
Düşmana Karşı Zafer Kazanmayı Sağlayan Etkenler	37

- 1- Allah'ı, şirkten arınmış saf bir
şekilde tevhid etmek ve tevhidin
gereklerini yerine getirmek..... 37
 - 2- Allah'ın dinine yardım etmek 38
 - 3- Savaş meydanında sabredip sebat
göstermek 39
 - 4- Allah Teâlâ'yı çokça zikretmek..... 40
 - 5- Allah'a ve Rasûlüne itaat etmek
çekişme ve ihtilafı terketmek 43
 - 6- Sabretmek ve sabırda düşmanı
geçmek 44
 - 7- Günahlardan dolayı tevbe-istiğfar
etmek ve Allah'a yalvarıp
yakarmak..... 46
 - 8- Sebepler konusunda elden gelen
gayreti sarf etmek 46
 - 9- Zafer elde etme konusunda aceleci
davranmamak 47
- Cihad İçin Hazırlık ve Buna Dair
Hükümler 49**

1- Hükmü	49
2- Faydaları	49
3- Hazırlık nasıl olmalı?	50
a- Psikolojik Hazırlık.....	50
b- Bedenî Hazırlık	51
4- Eğitim Esnasında alınacak güvenlik önlemleri	52
a- Silah taşırken ihmalden ve dikkatsizlikten sakınmak.....	52
b- Silahla oynamaktan ve şaka yapmaktan sakınmak	52
Sınır Boylarında Nöbet Tutmakla İlgili Hükümler	54
Sınır nöbetinin anlamı.....	56
Sınır nöbetine dair bazı hükümler	54
Savaş ve Hükümleri.....	58
1- Savaş Öncesiyle İlgili Hükümler...	58
a- İhlâslı olmak ve sırf Allah için yapmak.....	58
b- Takvalı olmak	58

- c- Allah yolunda cihada çıkan mücahidleri uğurlamak 60
- d- Ordunun sebat etme ve kaçma- ma konusunda biat etmesi..... 61
- e- Yüksek sesle şiirler okuyarak mücahidleri gayrete getirmek.. 61
- f- Orduyu bölüklere ayırıp başlarına birer komutan atamak.....62
- g- Parola belirlemek 62
- h- Sancak edinilmesi.....62
- ı- Allah'a sığınmak ve O'ndan yardım dilemek..... 63
- Peygamber ﷺ'in bazı duaları..... 65
- k- Komutana itaat etmek..... 66
- l- Başıbozukluğa izin vermemek ve komutandan izin istemek 67
- m- Haberleri/bilgileri iyice araştırmak ve söylentileri yaymamak . 68
- n- Sırları ifşa etmeyip saklamak 69
- o- Sürekli tetikte olmak..... 69

p- Savaştan önce kafirleri İslâm'a davet etmek	70
2- Savaş Sırasında Çarpışma İle İlgili Hükümler	75
3- Savaş Sonrasıyla İlgili Hükümler..	96
4- Genel Hükümler	98
Casusun Öldürülmesi İle İlgili Hükümler	102
Casus.....	102
1- Kafir casus.....	102
2- Zimmî casus	102
3- Müslüman casus.....	102
Şehit, Şehitliğin Fazileti ve Hükümleri	104
İslam'da şehid	104
Şehitliğin faziletleri	104
Şehitliğin şartları	106
Çeşitli Konular	108
Allah yolunda şehit olmayı temenni etmek caizdir	108

Şehid ne zaman yıkanıp kefenlenir.	111
Esirlerle İlgili Hükümler.....	114
Devlet Başkanı esirlerle ilgili şu hükümleri uygular.....	129
1- Öldürmek.....	129
2- Köle edinmek.....	129
3- Serbest bırakmak	129
Ganimetlere Dair Hükümler.....	129
Kafirlerle ait hayvanların kesilme şartları	132
Kadınların Esir Alınması İle İlgili Hükümler.....	135
Mücahidlerin Uyması Gereken Genel Âdab.....	139
1- Yöneticilik hususunda hırslı olmamak	139
2- Tartışmayı ve çekişmeyi terk etmek.	140
3- İctihada dayalı meselelerde muhalefet edenlere küsmemek.....	140

4- Kardeşlerine karşı alçakgönüllü olmak, hataları affetmek veya görmemek	141
5- Din kardeşlerini kendine tercih etmek	141
6- Din kardeşlerine hizmet etmek ve ihtiyaçlarını karşılamak	142
7- Güzel ahlak sahibi olmak	142
8- Vakti, faydalı işlerle değerlendirmek.....	143
9- Sayı çokluğu ve güçle gurura kapılmamak.....	143
10- Kişiler ve komutanlar hakkında aşırı gitmemek ve taassuptan sakınmak	144
Cihad Sırasında İbadetler.....	145
Temizlik Bölümü	147
Vedî, mezî ve menî arasındaki fark.	150
Menî ve mezî arasındaki fark.....	151
Mesh nasıl yapılır?.....	161

Teyemmüm	161
Namaz bölümü	169
Hasta ile ilgili hükümler	174
Korku namazı	177
Korku namazının şartları	177
Korku namazının kılınışı	178
İmam, korku namazında sehiv secdesi gerektiren bir hata yapacak olursa, iki ihtimal vardır.....	185
Oruç bölümü.....	190
Zekât bölümü	194
Hac bölümü.....	196
Nikâh bölümü	197
Savaşta Had Cezalarının Uygulanması	199
Bazı Nebevî Zikirler	201
Vasiyetini Yaz	211
Kaynaklar.....	213
İçindekiler.....	215

Mukaddime

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. O'nun güvenilir Rasulü ﷺ'e, hesap gününe kadar onu dost edinen samimi müminlere ve gayretli mücahidlere de salât ve selam olsun.

Mücahid kardeşim! Allah seni apaçık bir zafere muvaffak kılsın!

Bu özet risalede mübarek cihad meydanında ihtiyaç duyacağın en önemli meseleleri bir arada toplamak istedim. Çünkü kul, bir ibadeti eda etmeden önce onun ahkâmını/hükümlerini öğrenmekle yükümlüdür ki, bu sayede onu Allah Teâlâ'nın istediği gibi en mükemmel şekilde yerine getirebilsin.

Cihad da müslümanın, hakkında fıkıh/bilgi sahibi olması, apaçık bir delile dayanması ve bilinçli yapılması gereken en büyük, en önemli ibadetlerden biridir.

İşte bu sebeple, cihad fıkıhı hakkında ihtiyaç duyacağın bilgileri derleyip bir araya getirerek sana destek olmak istedim. Böylece bu bilgiler elinin altında olsun ve hacminin küçük olması sayesinde de onu istediğin her zaman ve her yerde okuyabilesin.

Bu risaleye -görebildiğim kadarıyla- ağır basan/racih olan görüşleri almakla yetindim ve mümkün olduğu kadar da delillerini beraberinde zikrettim. Delil vermenin mümkün olmadığı yerlerde de ilim ehlinin ağır basan/racih olan görüşlerini vermekle yetindim.

Yüce Allah'tan bu risaleyi, onu yazana, okuyana ve onun okunmasına vesile olanlara faydalı kılmasını niyaz ederim.

Her şeyin en iyisini bilen Allah'tır. Allah'ın salat ve selamı, Peygamberimiz Muhammed'e, ailesine ve tüm ashabına olsun.

Sizi seven, sizin başarı, doğruluk ve güçlü bir zafer kazanmanız için dua eden kardeşiniz.

Muhammed et-Temimî

Bir Mücahidin Akidesi

Ey samimi ve sadık mücahid kardeşim,
şunu iyi bil:

Kıyamet günü kendisiyle Rabbinin ve Mevla'nın huzuruna çıkacağın en önemli şey, şirkten arınmış saf tevhiddir. Allah Teâlâ'nın insanları yaratması, peygamberler göndermesi ve kitaplar indirmesi, büyük ve önemli bir amaç içindir. Bu amaç, Allah'ın tevhid edilmesi ve hiçbir şey ortak koşulmadan yalnızca O'na ibadet edilmesidir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Ben, cinleri ve insanları, yalnız Bana kulluk etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56)
Yani, Beni tevhid etsinler diye yarattım!

Sûrelerin tertip sırasına göre Kur'ân-ı Kerim'de gelen ilk emrin Allah Teâlâ'ya

ibadet olması, tevhidin önemini gösteren dikkat çekici hususlardan biridir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey insanlar! Sizi yaratan Rabbinize ibadet/kulluk edin.” (Bakara, 21)

Yine Kur’ân’daki ilk yasak da şirk ya-sağıdır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyur-maktadır:

“Artık bile bile Allah’a ortaklar uy-durmayın.” (Bakara, 22)

Rasulullah ﷺ’in peygamber olarak gönderilmesinden önce insanlar, koyu bir cehalet ve kör bir sapkınlık içinde ya-şıyorlardı.

Dinleri şirk, efendileri ve rableri de putlardı. Peygamber ﷺ şirkten arınmış tevhidi işte bunlara getirdi -ki bu saf tev-hidin özü şuydu-:

La ilahe illallah / Allah’tan başka hak (gerçek) ilah/mabud yoktur.

Kelime-i tevhid öyle yüce ve önemli bir sözdür ki gökler ve yer onun üzerinde durmaktadır. Allah bütün mahlukatını o fitrat üzere yaratmış, dini onun üzerine kurmuş, kibleyi onun temelinde belirlemiştir. Cihad kılıçları da onun uğrunda çekilmiştir. O, Allah'ın bütün kulları üzerindeki hakkıdır. O, canı ve malı koruma altına alan sözdür. O, İslam'ın sözü ve selamet yurdu olan cennetin anahtarıdır. Onunla, insanlar bedbaht/cehennemlik ve mutlu/cennetlik olmak üzere ikiye ayrılırlar. Onun sebebiyle nimet yurdu ateş yurdundan ayrılmıştır. **Dünyadaki son sözü "La ilahe illallah" olan kişi cennete girer.**

Allah Teâlâ, bize, Zatının bu hakkına iman etmemizi emretmiştir. Bu, ibadeti yalnızca O'na yapmakla olur. Bununla O'na ibadet eder, O'nu tevhid ederiz; O'na taş, ağaç, insan ya da cin hiçbir şeyi ortak

koşmayız. Diri ya da ölü hiç kimseden gücünün yetmeyeceği bir şey istemeyiz. Ölü biriyle tevessülde bulunmayız. Taş, ağaç ya da herhangi bir mekân ile teber-rük etmez, bunlardan bereket ummayız. Hacer-i Esved'i öperiz, ama bunu Ömer رضي الله عنه'in zikrettiği inançla yaparız:

"Ben kesinlikle biliyorum ki sen bir taşsın. Ne zarar verebilir ne de fayda sağ-layabilirsin. Eğer Rasûlullah ﷺ'i seni öper-ken görmeseydim, seni öpmezdim."

Bütün taşların ve ağaçların değeri, Hacer-i Esved'in daha altındadır. Bununla birlikte biz onu, sırf Peygamber ﷺ'in emri-ne uymak için tazim ederiz.

Yine Allah Teâlâ, bize rububiyetine; yani yaratan, rızık veren, hayat veren ve öldürenin yalnız kendisi olduğuna inan-mamızı emretmiştir. Aynı şekilde O, en güzel isimlerini ve en yüce sıfatlarını tah-

rif, ta'til, teşbih ve temsile¹ sapmadan, O'nun şanına yaraşır şekilde kabul etmemizi, bunlarla dua ve istekte bulunmak suretiyle kendisine ibadet etmemizi emretmiştir.

Yine Allah Teâlâ bize; meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrıyla ve şerriyle kadere iman etmemizi, dinde sabit olan diğer gaybî meselelere ve itikadî esaslara, ayrıca bu ümmetin selevinin icma ettiğı hususlara iman etmemizi; emir, hüküm, itaat ve Allah Rasulü ﷺ'e tabi olma konusunda da

1 * **Tahrif:** Ayet ve hadisleri, lâfız veya mana yönünden değıştirip saptırarak onları zâhir/açık anlamından uzaklaştırmak ve onlara lafzın ancak zayıf bir ihtimalle delalet ettiğı manalar yüklemektir. Her tahrif, aynı zamanda bir ta'til'dir; fakat her ta'til, tahrif değildir.

* **Ta'til:** Allah'ın isim ve sıfatlarını kabul etmemek yahut bazılarını kabul edip bazılarını kabul etmemektir.

* **Teşbih:** Bir şeyin, başka bir şeye bazı yönlerden benzediğini kabul etmektir.

* **Temsil:** Bir şeyin, başka bir şeye her yönden benzediğini ve ona denk olduğunu kabul etmektir.

Allah'a tam bir teslimiyet göstermemizi emretmiştir.

Ey Mücahid kardeşim!

Sahabe, cahiliyeyi tanımış, daha sonra da İslam'ı, onun şiarlarını, Allah'ın farz kıldığı tevhide, ibadeti, Allah sevgisini öğrenmiş ve bunları Allah'a ve Rasulüne itaat edip boyun bükerek hayatlarına tatbik etmişlerdir. Bu Kur'ânî terbiyenin ve nebevî gözetimin neticesinde insanlığın tanık olduğu en üstün nesil olmuşlardır. Karanlık bir hayattan kurtulup geniş ve aydınlık bir hayata, yani yalnızca Allah'a ibadete/kul-luk etmeye ulaşmışlardır.

Onları birbirine bağlayan ortak noktalar; İslam, iman bağı ve İslam kardeşliği idi. Cahiliye toplumlarının aksine renk, vatan ya da ırk ayrımının onlar için bir önemi yoktu. Bu sayede onlar, ülkele-ri, şehirleri ve kalpleri Kur'ân nuruyla ve imanla fethettiler.

Mücahid kardeşim!

Bu başarının ve üstünlüğün sırrı, sahabe 'un üzerinde yürüdüğü başlangıç noktasında yatmaktadır ki, bu, "La ilahe illallah" kelime-i tevhidinin gereğini yerine getirmek, Allah'ı ve Rasulü 'i dinleyip itaat etmektir. Bu kelime dolayısıyladır ki Allah için sevmek ve Allah için nefret etmek, imanın en sağlam kulpudur.

Mücahid kardeşim; bu konuda insanlar, -Allah'ın, sevilmesini farz kılması ya da nefret duyulmasını emretmesi açısından- üç sınıftır:

1- Sevilmeleri farz olanlar: Bunlar, sahabelerden günümüze kadarki tüm samimi ilim ve iman sahipleri, ihlâslı mücahidler ve Allah'ın salih kullarıdır. Bunların sevilmeleri, savunulmaları, desteklenmeleri ve dost bilinmeleri farzdır.

2- Bir yönden sevilmeleri, başka bir yönden de sevilmemeleri gerekenler:

Bunlar isyankâr müminlerdir. Böyleleri, imanın aslına sahip oldukları için sevilirler, ama işledikleri günahlar dolayısıyla (o günah çerçevesinde) sevilmezler.

3- Tamamen buğzedilmesi ve kayıtsız şartsız düşman bellenmesi gerekenler: **Bunlar da aslî kâfirler ile dinden dönen ve haklarında kesin dinî deliller olan mürtedlerdir.** Yine Allah'ı, melekleri, kitapları, peygamberleri ve ahiret gününü inkâr edenler, Allah'tan başkası için hayvan/kurban kesenler, bir fayda elde etmek ya da bir zararı engellemek için Allah'tan başkasına dua edenler, yıldızlar ve gezegenler aracılığıyla yağmur umanlar ve onların kendi başlarına etki sahibi olduklarına inananlar, Allah'a ve Rasulüne açıkça hakaret edenler, Kur'ân'ı pisliklerin içine atanlar, Allah'ın isimlerini ve sıfatlarını bile bile inkar edenler, dinle açıkça alay edenler, haramı helal kılmak veya helali

haram kılmak üzere hüküm/kanun koyanlar, Allah'tan başkasının gaybı bildiğini iddia ve kabul edenler, büyü yapanlar ve benzerleri de bu kapsama girer. Bunların hepsi Allah'a ve Rasulüne açıkça karşı çıkan kimselerdir. Bu nedenle de onlardan buğzedilmesi/nefret edilmesi, onların düşman bilinmesi ve manevî anlamda onlardan uzak olunması farzdır.

Mücahid kardeşim!

Senin de bildiğin gibi, iman; söz, amel ve itikattır; itaat ve ibadetle artar, isyan ve günahla da eksilir.

Müslümanın yerine getirdiği en büyük itaat ve ibadetlerden biri de Allah yolunda sözlü ve fiilî olarak cihad etmektir.

Nitekim Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Müşriklere karşı mallarınızla, canlarınızla ve dillerinizle cihad edin."* (Ebû Dâvûd)

O halde cihadının ve niyetinin, -inanç yönünden- sırf Allah rızası için olmasına özen göster ve cihadını, Allah'ın sözünün/ dininin en yüce olması için yap!

Allah sana, sözlerinde ve amellerinde doğruluk ihsan etsin, cihadını mübarek kılsın ve seni sıddıklar ile şehidler mertebesine ulaştırsın.

Allah Yolunda Cihad

Cihadın tanımı: Mutlak anlamda kullanıldığında cihad, **Allah'ın sözünün/dininin en yüce olması için kâfirlerle savaşmaktır.** Peygamber ﷺ de bu şekilde izah etmiştir. Nitekim bir adam ona, "Cihad nedir?" diye sormuş o da şöyle buyurmuştur: "*Kâfirlerle karşı karşıya geldiğin zaman onlarla savaşmandır.*" (Ahmed)²

Şartları: Cihad, İslam'daki diğer ibadetler gibidir. Bu yüzden de dine uygun ve makbul olması için şu şartları taşıması gerekir:³

2 Bkz. *Ehemmiyyetu'l-Cihad*, Ali el-Ulyanî, s. 116.

3 Burada zikrettiğimiz şartlar, sadece bu ibadetin doğru ve geçerli olması için gerekli olan şartlardır. Cihadın farz olması konusunda fakihler (mükelleflere cihadın farz olması için) birtakım şartlar belirlemişlerdir: Müslü-

1. İhlâs:

Cihadda Allah için ihlâslı olmak, O'nun rızasını kazanmayı amaçlamak, niyeti bozmamak, riyadan, kendini ve amelini beğenmekten ve kibirden de sakınmak gerekir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Yurtlarından çalım satmak, insanlara gösteriş yapmak ve (onları) Allah yolundan alıkoymak için çıkan (kâfirler) gibi olmayın." (Enfal, 47)

"Bizim uğrumuzda cihad edenleri biz, elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah, iyilik yapanlarla beraberdir. " (Ankebut, 69)

man olmak, akıllı olmak, buluğ çağına ermiş olmak, hür olmak, erkek olmak, bedenın sağlam ve sağlıklı olması, cihad etme kuvvetine sahip olmak, malî imkâna sahip olmaktır. Bu şartların ayrıntısı için bkz. *el-Cihad ve'l-Kitâl fi's-Siyâseti's-Şer'iyye*, 2/994. Ayrıca bazı âlimler borçlu olmamayı şart koşarken bazıları da ana-babanın iznini de şart koşmuşlardır. Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi'l-Fıkhi'l-İslamî*, 1/62.

Diğer taraftan Allah yolunda cihad da onun, insanlar için değil yalnız tek olan ve ortağı olmayan Allah için yapılmasını gerektirmektedir. Nitekim Peygamber ﷺ bu konuda şöyle buyurmuştur:

"Kıyamet günü insanlar içinde haklarında ilk hüküm verilecek kimseler, şu üç sınıftır:..." Peygamber ﷺ bunlar arasında şu kimseyi de saymıştır: *"Bunlardan biri şehit olmuş bir adamdır. O, huzura getirilir ve Allah Teâlâ ona verdiği nimetleri hatırlatır, o da onları hatırlayıp itiraf eder. Bunun üzerine Allah Teâlâ, 'Peki, bu nimetlere karşılık ne yaptın?' diye sorar. O da 'Şehit düşünceye kadar Senin uğrunda cihad ettim.' der. Allah Teâlâ da 'Yalan söylüyorsun; zira sen «cesur» desinler diye savaştın, o da dendi (böylece karşılığını almış oldun).'* buyurur. Sonra emreder ve o kişi, yüz üstü süründürülerek cehenneme atılır." (Müslim)

Bu hadis, **cihad ederken ihlâssız olmanın ne kadar tehlikeli olduğunu ortaya koymaktadır.** Öyle ki bu, cihadı boşa çıkarabilir ya da onu cennetin en üstün derecelerine ulaştıran ibadet olmaktan çıkarıp sahibinin cehenneme atılmasına sebep olan bir günaha çevirebilir. Dolayısıyla mücahidin niyetini muhafaza etmesi ve Allah için ihlâslı kılması, nefisle cihadın en büyük hasletlerinden biridir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Her kim bu çarçabuk geçen dünyayı isterse ona, yani dilediğimiz kimseye dilediğimiz kadarını dünyada hemen verir, sonra da onu, kınanmış ve (ilahî rahmetten) kovulmuş olarak cehenneme sokarız. Kim de ahireti ister ve bir mümin olarak ona yaraşır bir çaba ile çalışırsa, işte bunların çalışmaları makbuldür, karşılıksız kalmayacaktır.” (İsra, 18-19)

Mücahid kardeşim; niyetin önemini daha iyi anlamak için Âsım b. Ömer b. Katade'den gelen şu rivayeti dikkatle oku!

"Aramızda kimlerden olduğu bilinmeyen yabancı bir adam vardı. Ona Kuzman denirdi. Ondan bahsedildiğinde Rasûlullah ﷺ, 'O, hiç şüphesiz cehennemliklerdendir.' derdi. Uhud günü geldiği zaman bu adam, şiddetli bir şekilde çarpıştı ve tek başına müşriklerden yedi ya da sekiz kişiyi öldürdü. Gerçekten güçlü biriydi. Derken yaralandı ve Zafer oğulları kabilesinin mahallesine nakledildi. Müslümanlardan bazıları ona şöyle demeye başladılar: 'Allah'a yemin olsun ki bugün iyi iş çıkardın, ey Kuzman! Müjdeler olsun sana!'

Kuzman ise şöyle dedi: 'Neyle müjdeniyorum ki? Zira Allah'a yemin ederim ki ben, ancak kavmimin onurunu korumak için savaştım. Eğer öyle olmasaydı, savaşmazdım!' Daha sonra yarası ağırlaşınca

dayanamayıp ok kabından bir ok aldı ve onunla kendini öldürdü.”⁴

2. Peygamber ﷺ'e tabi olmak:

Peygamber ﷺ'e tabi olup onu örnek almak, -diğer ibadetlerde olduğu gibi- cihadda da farzdır. Çünkü cihad da şeriata dahildir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ona tabi olun ki doğru yolu bulasınız.”** (A'raf, 158)

Mücahidler, Peygamber ﷺ'in yoluna tabi olmaya ne kadar itina gösterirlerse zafere o kadar yakın ve şehadet ecrini kazanmaya da o kadar layık olurlar.

4 el-Bidaye ve'n-Nihaye, 4/36.

Allah Yolunda Cihadın Hükmü

Cihad iki çeşittir:

1. Saldırı Amaçlı Cihad: Bu, **kâfirlerle, bizzat onların yurtlarında savaşmak, onları İslam'a davet etmek ve İslam'ın hükmüne boyun eğmeyi kabul etmedikleri zaman da onlarla çarpışmaktır.**

Bu çeşit cihadın hükmü şudur: **Şayet zayıflık ve benzeri bir mani söz konusu değilse bu tür cihad, Müslümanların geneline farzdır. Şu ayet buna delalet etmektedir: "Müşrikler nasıl sizinle topyekûn savaşıyorlarsa siz de onlara karşı topyekûn savaşın ve bilin ki Allah takva sahipleriyle beraberdir."** (Tevbe, 36)

Peygamber ﷺ'in şu sözü de buna delalet etmektedir: *"Bana, insanlar Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed'in de O'nun Rasûlü olduğuna şahitlik edinceye, namazı kılincaya ve zekâtı verinceye kadar onlarla savaşmam emredildi. Şayet bunları yerine getirirlerse bana karşı mallarını ve canlarını koruma altına almış olurlar. Ancak İslam'ın bunlar üzerindeki hakları hariç. (İç dünyalarının) hesapları da Allah'a aittir."* (Müslim)

2. Savunma Amaçlı Cihad: Düşmanların şerrinin defedilebilmesi için bu tür cihad, (hüküm olarak) gücü yeten tüm müslümanlara farz-ı ayndır. Bu konuda İslam âlimlerinin icması vardır.

İmam Kurtubî *rahimehullah* şöyle demiştir: *"Topyekun savaş (seferberlik), düşmanın İslâm topraklarının bir bölümüne hâkim olması ya da müslüman topraklarının içlerine kadar girmesi nedeniyle ciha-*

dın farz-ı ayn olması halinde söz konusu olur. Böyle bir durum ortaya çıkarsa, o ülkede yaşayan herkesin (güçlü-zayıf, genç-yaşlı, hep birlikte) -kendi güçleri ölçüsünde- seferber olup savaşa katılması farz olur. Babası olan da -ki babasından izin almasına gerek yoktur-, babası olmayan da bu savaşa katılır. Kısaca savaşmaya gücü yeten hiç kimse savaştan geri kalmaz. Aksine ya bizzat savaşırılar ya da (en azından) ordunun sayısını kalabalık gösterirler.

Eğer o ülke halkı, düşmanlarına karşı koymaktan âciz kalacak olurlarsa onlara yakın ve komşu olanların, o ülke halkının yükümlülüğüyle aynı oranda savaşma yükümlülükleri vardır ve bu yükümlülük, onların düşmana karşı koyabilecek ve kendilerini savunabilecek hale geldiklerine kanaat getirilinceye kadar devam eder. Aynı şekilde onların, düşmanlarına karşı koymakta zayıf kaldıklarını bilen ve onlara

yardımcı olma imkânı bulunduğunu düşünen herkesin de savaşmak üzere onlara katılması gerekir. Çünkü bütün Müslümanlar, kendilerinin dışında kalanlara karşı yekvücutturlar. **Düşmanın istila ettiği ülke halkının, düşmanı yurdundan kovduğu zaman, bu cihad farzı diğerlerinden düşer.** Eğer düşman, İslam yurduna yaklaşıp da henüz oraya girmemiş olursa yine müslümanların düşmana karşı savaşa çıkmaları gerekir ki bu sayede Allah'ın dini üstün gelsin, İslâm toprakları korunsun, sahip olunanlar himaye edilsin ve düşman zelil kılınsın. Bu hususta hiçbir ihtilaf yoktur.”⁵

Cihada Teşvik ve Cihadın Fazileti

1- Ebu Hureyre رضی اللہ عنہ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Bir adam, Allah Rasulü ﷺ'in yanına gelip ‘Bana cihada denk bir amel göster.’ dedi. Peygamber ﷺ de ‘Ona denk

⁵ Bkz. *Tefsiru'l-Kurtubî*, 8/151.

olabilecek bir amel bulamıyorum/göremiyorum.' dedi. Sonra da adama, 'Mücahid cihada çıktığında, sen de mescidine girip (o dönünceye kadar) hiç ara vermeden namaz kılmaya ve hiç iftar etmeden oruç tutmaya güç yetirebilir misin?' diye sordu. Bunun üzerine adam, 'Buna kim güç yetirebilir ki?!' dedi." (Ebû Hureyre devamlı şöyle demiştir:) *"Mücahidin atı, merasında ipinde bağlıyken şahlanıp ileri geri koşar da bu bile mücâhid için sevap olarak yazılır."* (Buhârî)

2- Ebu Saîd el-Hudrî ؓ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Peygamber ﷺ'e, 'Ey Allah'ın Rasulü, en üstün mümin kimdir?' diye soruldu. Rasulullah ﷺ de *'Allah yolunda canı ve malı ile cihad eden... mümindir.'* buyurdu." (Buhârî)

3- Ebu Hureyre ؓ'tan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz cennette yüz derece vardır ki, Al-*

lah onları, Allah yolunda cihad edenler için hazırlamıştır. İki derece arasındaki mesafe ise gökyüzü ile yeryüzü arasındaki mesafe gibidir." (Buhârî)

4- Enes b. Malik رضي الله عنه'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda (yapılan cihad esnasındaki) bir sabah veya akşam yürüyüşü, dünyadan ve içindeki her şeyden daha hayırlıdır."* (Buhârî)

5- Abdurrahman b. Cebr رضي الله عنه'tan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda ayakları toz toprak olan bir kula cehennem ateşi dokunmaz."* (Buhârî)

6- İbn Abbas *radiyallahu anhuma'nın* şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ'in şöyle dediğini işittim: *"İki göz vardır ki ateş görmeyecektir: Allah korkusundan dolayı ağlayan göz ve Allah yolunda gece vakti*

(uykusuz kalıp) nöbet tutan göz.” (Tirmizî; el-Elbânî, “sahih” kaydıyla)

7- Cihad, günahlara kefarettir, derece-lerin yükselmesine vesiledir: Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Ey iman edenler! Sizi can yakıcı bir azaptan kurtaracak bir ticareti size göstereyim mi? Allah’a ve Rasûlüne iman eder, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda cihad edersiniz. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır. (Bunu yaptığınız takdirde) O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi altlarından ırmaqlar akan cennetlere ve Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş da budur.”** (Saf, 10-12)

Cihadın Emredilme Sebepleri ve Cihadda Hedeflenen Amaçlar

1- Bu yüce dinin tüm dünyaya yayılmasının önündeki engellerin ortadan kaldırılması. Nitekim Allah Teâlâ şöyle bu-

yurmuştur: **"Fitne (şirk ve dinin önündeki engeller) ortadan kalkıncaya ve din, tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın! Eğer (küfre) son verirlerse hiç şüphe yok ki Allah, onların yaptıklarını çok iyi görmektedir."** (Enfal, 39)

2- Zulmün ortadan kaldırılması, hakkın ortaya konması, fesada ve yıkıma engel olunması. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Eğer Allah, insanların bir kısmını diğer bir kısmıyla savmasaydı yeryüzü kesinlikle fesat dolardı. Fakat Allah, bütün insanlığa karşı büyük bir lütuf sahibidir."** (Bakara, 251)

3- Müslüman toplumların bünyesinin ve izzetinin korunması ve ezilenlere destek olunması. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Size ne oluyor ki Allah yolunda ve 'Rabbimiz! Bizi halkı zalim olan şu şehirden çıkar. Katından bize sahip çıkacak birini gönder ve nezdinden**

bize bir yardımcı yolla!’ diyen zayıf ve ezilmiş erkeklerle kadınlar ve çocuklar uğrunda savaşıyorunuz?!” (Nisa, 75)

4- Allah düşmanlarının zelil kılınması, onlara gözdağı verilmesi ve güçlerinin kırılıp zararlarının engellenmesi. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihad için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın ki bu sayede Allah’ın düşmanlarına, sizin düşmanlarınıza ve onlardan başka sizin bilmediğiniz ama Allah’ın bildiği başka (düşman) kimsele-re gözdağı vermiş olursunuz.” (Enfal, 60)

“O halde Allah yolunda savaş! Sen, ancak kendi nefsinden sorumlusun. Müminleri de (cihada) teşvik et. Umulur ki Allah, kâfirlerin gücünü kırar da size zarar vermelerini engeller. Allah’ın gücü daha çetin ve cezası da daha şiddetli dir.” (Nisa, 84)

5- Adaletli şeriatı uygulamak ve Allah'ın dininin gölgesinde yaşamak için yeryüzünde güç ve iktidar sahibi olmak. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "O (müminler) ki, eğer Biz kendilerine yeryüzünde güç ve iktidar verirsek namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emreder ve kötülüğe engel olurlar. Tüm işlerin sonu yalnız Allah'a varır." (Hac, 41)

6- Münafıkların açığa çıkması ve müminlerin onlardan ayırt edilmesi. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Allah, müminleri (şu) bulunduğunuz hal üzere bırakacak değildir; nihayet O, pisi temizden ayıracaktır." (Âl-i İmran, 179)

Cihadı Terk Etmenin Akıbeti ve Olumsuz Etkileri

1- Zillet ve küçük düşme:

İbn Ömer *radiyallahu anhumâ*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyur-

muştur: *"İyne⁶ yoluyla alışveriş yaptığınız, öküzlerin kuyruklarına yapışıp ziraatla uğraşmayı tercih ettiğiniz ve cihadı da terk ettiğiniz zaman Allah, size bir zillet musallat eder de dininize dönünceye kadar onu üzerinizden kaldırmaz."* (Ebû Dâvûd; el-Elbanî, "sahih" kaydıyla)

2- Bela ve musibet:

İbn Ömer *radiyallahu anhuma*'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *"İnsanlar altın ve gümüş paralarda cimrilik ettiği, öküzlerin kuyruklarına yapış(ıp tarımla uğraş)tıkları, Allah yolunda cihadı terk ettikleri ve iyne yoluyla alışveriş yaptıkları zaman; Allah onlara bir bela indirir de dinlerine dönünceye kadar da onu üzerlerinden kaldırmaz."* (Ahmed; İbnu'l-Kattan, "sahih" kaydıyla)

6 Vadeli satılan bir malın peşin para karşılığında daha düşük bir bedelle geri alınması şeklinde gerçekleştirilen faizli bir tür alışveriş şekli. (Çeviren)

3- Allah'ın azabı ve cezalandırması:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Eğer (gerektiğinde savaşa) çıkmazsanız, Allah sizi can yakıcı bir azap ile cezalandırır ve sizin yerinize başka bir toplum getirir. Üstelik siz (savaşa çıkmamakla) O'na hiçbir zarar da veremezsiniz. Allah, her şeye kadirdir." (Tevbe, 39)

Ebu Umame رضي الله عنه'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: "Gazaya çıkmayan veya gazaya çıkan bir mücahidin savaş teçhizatını temin etmeyen ya da cihada çıkmış olan bir mücahidin geride bıraktığı ailesine sahip çıkmayan bir kimseye Allah Teâlâ, kıyamet gününden önce (daha dünyadayken) büyük bir bela verir." (Ebû Dâvûd; el-Elbanî, "sahih" kaydıyla)

4- Başarısızlığa ve zarara yol açan korku ve yılgınlık:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "O zaman içinizden iki bölük, korkup geri çe-

kilmeye niyetlenmişti.” (Âl-i İmran, 122) Bu iki grup, Selime oğulları ve Harise oğullarıdır. Şeytan neredeyse onların ayaklarını kaydıracaktı, onlar da az kalsın Uhud günü cihadı terk edeceklerdi. Fakat Allah, onlara sebat verdi de böyle yapmadılar.

5- Yeryüzü halkının fesada uğraması ve dinlerinin yok edilmesi:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Eğer Allah, insanların bir kısmını diğer bir kısmıyla savmasaydı yeryüzü kesinlikle fesat dolardı. Fakat Allah, bütün insanlığa karşı büyük bir lütuf sahibidir.”** (Bakara, 251)

“Eğer Allah, insanların bir kısmını diğer bir kısmı ile savmasaydı elbette manastırlar, kiliseler, havralar ve içlerinde Allah’ın adının çokça anıldığı mescidler yerle bir edilirdi.” (Hac, 40)

6- Nifak/münafıklık şubelerinden birine sahip olmak:

Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Cihad etmeden, içinde cihad etme arzusu ve niyeti de taşımadan ölen kimse, münafıklıktan bir şube üzere ölmüş olur.”* (Müslim)

Düşmana Karşı Zafer Kazanmayı Sağlayan Etkenler

1- Allah'ı, şirkten arınmış saf bir şekilde tevhid etmek ve tevhidin gereklerini yerine getirmek.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Allah, içinizden iman edip salih amellerde bulunanlara, kendilerinden öncekileri yeryüzüne sahip ve hâkim kıldığı gibi onları da yeryüzüne sahip ve hâkim kılacağını, onlar için beğenip seçtiği dini (İslâm'ı) onların yararına hâkim kılıp koruyacağını ve (geçirdikleri) korku döneminden sonra onlara güven sağlayacağını va'detmiştir. Çünkü onlar, Bana ibadet/**

kulluk ederler ve hiçbir şeyi Bana ortak koşmazlar.” (Nur, 55)

Allah Teâlâ'nın “Çünkü onlar, bana ibadet/kulluk ederler ve hiçbir şeyi bana ortak koşmazlar” buyruğu, ibade-tin şirkten arınmış saf tevhid üzere bina edilmeden tek başına yeterli olmadığına delildir. O halde zaferin gerçekleşmesi, bu yüce ve önemli hususun yerine getirilme-sine bağlıdır.

2- Allah Teâlâ'nın dinine yardım et-mek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Al-lah, kendisine/dinine yardım edenlere kesinlikle yardım eder. Hiç şüphesiz Al-lah, çok güçlüdür, izzet ve kudret sahi-bidir.” (Hac, 40)

Allah'ın dinine yardım edip destek ol-mak ve O'nun yolunda (malla ve canla) fedakârlık yapmak, zaferin gerçekleşmesi-nin şartlarından biridir. Aksi takdirde tem-

bellere, oturanlara ve boş duranlara zafer nasıl nasip olabilir ki?! Allah'ın dininin aşağılandığını, haramlarının mubah sayıldığını ve kutsallarının çiğnendiğini gördüğü halde sessiz, sakın ve soğukkanlı kalabilen, Allah için öfkelenmeyen ve Allah'ın dinine yardım etmek için kılını kıpırdatmayanlara zafer nasıl nasip olabilir?! Böyle kimseler, zafere ve hâkimiyete layık değildirler.

3- Savaş meydanında sabredip sebat göstermek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Ey iman edenler! Herhangi bir topluluk ile (savaşta) karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok anın ki başarı ve kurtuluşa eresiniz.” (Enfal, 45)

“Allah'a ve Rasûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da gücünüz kaybolur. Bir de sabredin; çünkü Allah sabredenlerle beraberdir.” (Enfal, 46)

İnsanlar arasında, savaş meydanlarında en çok sebat gösteren, hiç şüphesiz Allah Rasulü ﷺ'dir. Zira savaş kızıştığında insanlar ona sığınır ve onların içinde düşmana en yakın olan o olurdu. Hatta bundan daha ilerisi şuydu ki savaş şiddetlenip de iyice kızıştığında ve düşman da ona doğru yöneldiğinde o, kendisinin kim olduğunu ilan eder ve şöyle derdi:

"Ben peygamberim, yalan yok;

Ben, Abdulmuttalib'in oğluyum."

4- Allah Teâlâ'yı çokça zikretmek:

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Allah'ı çok anın ki başarı ve kurtuluşa eresiniz."** (Enfal, 45)

Ey mücahid kardeşim; daima Allah'ı zikret! Çünkü zikir, senin silahın ve kalbinin huzurudur. Zikir, Rabbinizi razı eder ve meleklerin inmesine vesile olur.

Muaz b. Cebel ؓ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ'e, "Allah'ın en

sevdiği amel hangisidir?" diye sordum. O da şöyle buyurdu: *"Dilin, Allah Teâlâ'nın zikriyle meşgul bir haldeyken ölmendir."*

Buhârî'nin *Sahih*'inde Ebu Musa رضی اللہ عنہ'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Rabbini zikreden kişiyle zikretmeyen kişinin durumu, diriyle ölü(nün durumu) gibidir."*

Buhârî ve Müslim'in Ebu Hureyre رضی اللہ عنہ'tan rivayet ettiklerine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Allah Teâlâ şöyle buyurdu: "Ben, kulumun Benim hakkımdaki inancına (göre ona muamele ederim). Beni zikrettiği zaman (koruma, yardım vb. anlamda) onunla beraber olurum. Eğer Beni kendi nefsinde anarsa, Ben de onu kendi nefsimde anarım. Şayet Beni bir topluluğun içinde anarsa, Ben de onu o topluluktan daha hayırlı bir topluluğun içinde anarım. Bana bir karış yaklaşırsa, Ben ona bir arşın yaklaşıyorum. Bana bir arşın yaklaşırsa, Ben ona bir*

kulaç yaklaşırim. O bana yürüyerek gelirse Ben de ona koşarak giderim."

Bu konudaki ayetlerin bazıları da şunlardır: **"Öyle ise siz Beni anın ki Ben de sizi anayım."** (Bakara, 152)

"Onlar, ayakta dururken, otururken ve yanları üzere yatarken (her vakit) Allah'ı anarlar." (Âl-i İmran, 191)

"Namazı bitirdiğiniz zaman da ayakta, otururken ve yanınız üzere yatarken (daima) Allah'ı anın." (Nisa, 103)

İbn Abbas *radiyallahu anhum*a (bu ayetle ilgili olarak) şöyle demiştir: "Yani gece ve gündüz, karada ve denizde, yolcuyken ve ikamet halindeyken, zenginlik ve fakirlik halinde, hastalık ve sağlık halinde, gizli ve açık... hep Allah'ı zikredin."

Allah Teâlâ yine şöyle buyurmuştur: **"İçinden, yalvararak, ürpererek ve yüksek olmayan bir sesle sabah akşam Rab-bini an ve gafillerden olma!"** (A'raf, 205)

Allah Teâlâ, münafıkları yererken de şöyle buyurmuştur: **"Onlar, Allah'ı da ancak çok az anarlar."** (Nisa, 142)

5- Allah'a ve Rasulüne itaat etmek, çekişme ve ihtilafı terk etmek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Allah'a ve Rasûlüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da gücünüz kaybolur."** (Enfal, 46)

Mücahidler, Allah Teâlâ'nın emrettiği şeyleri yerine getirmeli ve yasakladığı şeylerden de sakınmalıdırlar. Kendi aralarında çekişmemelidirler, yoksa ihtilafa düşerler ki, bu da cesaretlerini yitirip korkuya kapılmalarına ve başarısız olmalarına sebep olur. Bu nedenledir ki Allah, müslümanlara, dinlerini uygulamak için bir ve beraber olmalarını ve aralarındaki ihtilafları bir kenara atmalarını emretmiştir: **"Allah, kendi yolunda (tuğlaları) birbirini**

destekleyen bir bina gibi saf bağlayarak savaşanları sever.” (Saf, 4)

O halde cihadda birlik, beraberlik ve saf bağlamak şarttır. Bu saf, sıradan bir saf olmamalı, aksine güç ve sağlamlıkta tıpkı bir bina gibi olmalıdır. Bu bina da sıradan bir bina olmamalı, aksine nizam ve düzende tuğlaları birbirine kenetlenmiş olmalıdır. Dolayısıyla bu ayet, cihadda hem güçlü hem de düzen içinde olmak gerektiğine delalet etmektedir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Hep birlikte Allah’ın ipine (İslâm’a, Kur’ân’a) sımsıkı sarılın; ayrılığa düşmeyin.”** (Âl-i İmran, 103)

“Dini ayakta tutun/dosdoğru uygulayın ve onda ayrılığa düşmeyin!” (Şura, 13)

6- Sabretmek ve sabırda düşmanı geçmek

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir." (Enfal, 46)

"Ey iman edenler! Sabredin, sabırda düşmanlarınızı geçin, (cihad için daima) hazırlıklı ve uyanık olun ve Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarı ve kurtuluş a eresiniz." (Âl-i İmran, 200)

Sabır, her konuda olmazsa olmazdır. Özellikle de Allah'ın ve Rasulü ﷺ'in düşmanlarına karşı cihadda daha önemlidir. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Bil ki zafer sabırla beraberdir, ferahlık sıkıntı ile birlikte, zorlukla beraber de bir kolaylık vardır."* (Ahmed)

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Nice peygamberler vardı ki, beraberinde birçok Allah erleri bulunduğu halde savaştılar da bunlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler, boyun da eğmediler. Allah sabredenleri sever."** (Âl-i İmran, 146)

7- Günahlardan dolayı tevbe-istiğfar etmek ve Allah'a yalvarıp yakarmak:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Onların sözleri, sadece şöyle demekten ibaret olmuştı: 'Ey Rabbimiz! Günahlarımızı ve işlerimizdeki aşırılığımızı bağışla, ayaklarımızı (yolunda) sabit kıl ve kâfirler topluluğuna karşı bizi muzaffer eyle!' Allah da onlara hem dünya mükâfatını hem de (daha da önemli olan) güzel ahiret mükâfatını verdi. Allah, iyilik sahiplerini sever." (Âl-i İmran, 147-148)

8- Sebepler konusunda elden gelen gayreti sarf etmek:

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet hazırlayın." (Enfal, 60)

Zafer, mümkün olan bütün meşru sebepler yerine getirilmedikçe gerçekleşmez. Bu sebepler de ister takva gibi manevî sebepler olsun ister savaş eğitimi

almak ve savaş için gerekli teçhizatı hazırlamak gibi maddî sebepler olsun fark etmez.

9- Zafer elde etme konusunda aceleci davranmamak:

Çünkü hayır, Allah'ın tercih ve takdir ettiği şeydedir. Zira insan, bazen bir şeyi kötü görür, fakat Allah onda birçok hayır var etmiş olabilir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Savaş, hoşunuza gitmediği halde size farz kılındı. Bazen hoşlanmadığınız bir şey sizin için hayır olabilir. Sevdiğiniz bir şey de hakkınızda şer olabilir. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Bakara, 216)

Allah Teâlâ'nın bu konudaki sünneti/kanunudur ki apaçık zaferin geciktiği durumlarda mutlaka açık zafere bağlı gizli bir zafer vardır. Tıpkı Uhud gazvesinde olduğu gibi. Bu tür durumlarda Allah Teâlâ'nın nice büyük sırları ve yüce ihsanları vardır!

Ne zaman ki sıkıntılar büyür, işler kötüye gider ve neredeyse müminler ümitsizliğe düşecek hale gelir, işte o zaman zafer onlara yetişir. Nitekim bu konuda Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Nihâyet o peygamberler (kavimlerinin imana gelmelerinden yana) ümitlerini kesip de (kâvimleri de) onların yalan söylediklerinin ortaya çıktığını sandıkları bir sırada onlara yardımımız gelmiş ve dilediğimiz kimseler kurtuluşa erdirilmiştir.” (Yusuf, 110)

Uhud, Hendek ve Huneyn gazvelerinde olanlar, Allah'ın mümin kullarına olan lütfu ve kâfirleri cezalandırması noktasında gayet açıktır.

Cihad İçin Hazırlık ve Buna Dair Hükümler

1- Hükümü:

Cihad için hazırlık yapmak dinî bir vecibedir ve farzdır. Çünkü Allah Teâlâ bunu emretmiştir: **"Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet hazırlayın."** (Enfal, 60)

Cihad vecibesinin istenen şekilde yerine getirilebilmesi, ancak onun için hazırlık yapmakla mümkündür. Böyle bir durumda da şu temel kaide geçerlidir:

"Farzın tamamlanmasının kendisine bağlı olduğu şey de farzdır."

2- Faydaları:

a- Ordunun savaş kabiliyetinin artırılması.

b- Sürekli savaşa hazır olma ve gerektiği her an derhal savaşa çıkabilme kabiliyetine sahip olması.

c- Savaşta muhtemel can kayıplarının ve maddî zayıtın azaltılması. Bu sebeptendir ki tecrübe sahipleri şöyle demiştir: "Eğitimde dökülen ter, savaşta canlı kalmayı sağlar."

d- Eğitim, mücahidin hem kendine hem de silahına güven duymasını sağlar ve ondaki savaş ruhunu güçlendirir.

3- Hazırlık nasıl olmalı?

Cihada hazırlık şu şekillerde olur:

a. Psikolojik hazırlık: Şu şekilde olur:

- * Allah ile olan bağı güçlendirmek.
- * Allah'ın yardımına güvenmek ve zaferin, Allah'a olan iman kuvvetine bağlı olduğuna inanmak.
- * Cihadda ihtiyaç duyulacak dinî hükümleri (cihad ahkâmını) öğrenmek.

* Cihadın ve şehadetin fazileti hakkın-
da çokça okumak.

* Cihad ile alakalı ayet ve sureleri ez-
berlemek. Enfal suresi gibi...

* Nefsi, Allah'ı çok zikretmeye ve O'na
çokça istiğfar etmeye alıştırmak.

b. Bedenî hazırlık: Şu şekilde olur:

* Yürüyüş, koşu, ağır teçhizat taşıma,
uzun mesafeleri kollar ve dizler üzerinde
sürünerek kat etme konularında antren-
man yapmak, kendini savunma yöntem-
lerini öğrenmek...

* Her çeşit silahla alıştırma yapmak ve
bunlardan bir ya da birkaçını çok iyi dere-
cede kullanmak.

* Savaşacağı ülkeyi tanımak, halkının
konuştuğu dili öğrenmek, oranın durumu-
nu ve şartlarını incelemek.

* Mücahidlerin ihtiyaç duyacağı her
konuda eğitilmiş olmak. Mesela ilk yardım,

iletişim araçları, bilgisayar, yemek pişirme vb. gibi işler.

* Alışkın olduğu refahı ve lüks yaşamı terk edip sade yaşamaya alışmak.

* Yiyecek ve içeceği azaltmak; bu da bir gün oruç tutup bir gün tutmamakla ya da başka yollarla olabilir.

4- Eğitim esnasında alınacak güvenlik tedbirleri:

a. Silah taşırken ihmalden ve dikkatsizlikten sakınmak:

Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Biriniz yanında ok olduğu halde bizim mes-cidimize veya arşımıza uğrarsa, müslümanlardan birine bir zarar gelmemesi için avucuyla oku sivri demirinden sıkıca tutu-versin!"* (Buhârî, Müslim)

b. Silah ile oynamaktan ve şaka yap-maktan sakınmak:

Zira Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Sizden biriniz, din kardeşine silah doğrultmasın. Çünkü o farkında olmadan belki şeytan, silâhı elinden kaydırır da (kardeşinin ölümüne sebep olur ve) bu yüzden de cehennemin bir çukuruna düşüverir."

(Buhârî, Müslim)

Sınır Boylarında Nöbet Tutmakla İlgili Hükümler

*** Sınır nöbetinin anlamı:**

Sınır nöbeti, Müslümanları kâfirlere karşı koruyup takviye etmek amacıyla sınırda nöbet tutmaktır. Sınır ise orada oturan halkın kâfirler için, kâfirlerin de onlar için korku ve tehlike oluşturduğu yerlerdir. Sınır nöbetinin fazileti çok büyük, sevabı pek çoktur. İmam Ahmed şöyle demiştir: "Bana göre cihada ve sınır nöbetine denk hiçbir şey yoktur."

Sınır nöbeti; müslümanları, onların kutsallarını ve namuslarını savunmaktır; hem sınır boyunda yaşayan halk hem de mücahidler için güç ve destektir. Sınır nö-

beti, cihadın hem aslı hem de bir koludur. Ancak cihad, karşılaşılan sıkıntı, yorgunluk ve meşakkatten dolayı ondan daha faziletlidir.

Sınır nöbetinin fazileti hakkında birtakım hadisler rivayet edilmiştir ki bunların bazıları şöyledir: (*el-Muğnî*, 9/167)

Sehl b. Sa'd es-Sâidî'den rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda tutulan bir günlük sınır nöbeti, dünyadan ve üzerindeki her şeyden daha hayırlıdır."* (Buhârî)

Selman ﷺ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ'in şöyle buyurduğunu işittim: *"Bir gün bir gece sınır nöbeti tutmak, bir aylık oruçtan ve gece namazından daha hayırlıdır. Şayet bu kişi, nöbeti esnasında ölürse yapmakta olduğu bu işin sevabı (kıyamete kadar yazılmaya) devam eder. Rızkı da (cennetten) ona sunulur ve kabir sorgusundan yana güven içinde olur."* (Müslim)

Fedale b. Ubeyd رضي الله عنه 'tan rivayet edildiğine göre Allah Rasulü ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Allah yolunda sınır nöbeti tutan kişi dışındaki her ölen kişinin ameli son bulur. Sınırdaki nöbet tutarken ölen kişinin ameli ise kıyamet gününe kadar artarak devam eder ve o, kabir sorgusundan yana güven içinde olur."* (Ebû Dâvûd, Tirmizî)

*** Sınır nöbetine dair bazı hükümler:**

Mücahidin sınır nöbeti tutma niyetiyle geçirdiği her an, ister az ister çok olsun, sınır nöbeti sayılır. Bu sebeptendir ki Peygamber ﷺ, *"Bir gün sınır nöbeti tutmak..."* ve *"Bir gece sınır nöbeti tutmak"* ifadelerini kullanmıştır. İmam Ahmed *rahimehullah* da şöyle demiştir: *"Bir günlük sınır nöbeti olur, bir gecelik sınır nöbeti olur, bir saatlik/anlık sınır nöbeti olur."* (el-Muğnî, 9/168)

*** Her kim kırk gün sınır nöbeti tutarsa, sınır nöbetini kâmil manada yerine getirmiş olur. Zira sınır nöbeti -tam- kırk**

gündür. Bu, Ebu Hureyre ve İbn Ömer'den rivayet edilmiştir.

* Sınır nöbetinin en faziletlisi, korku ve tehlikenin en fazla olduğu sınırdaki tutulan nöbettir. Çünkü oradaki halkın buna daha çok ihtiyacı vardır, orada nöbet tutmanın faydası da daha fazladır. İmam Ahmed şöyle demiştir: "Sınır nöbetinin en faziletlisi, tehlikesi en fazla olandır." (el-Muğnî, 9/168)

* Kadınların ve çoluk çocuğun tehlikeli sınır boylarına götürülmesi mekruhtur. Çünkü böyle tehlikeli sınırların düşman tarafından istila edilmeyeceğinden ve orada bulunanların, kadınların ve çocukların onların eline geçmeyeceğinden emin olunamaz.

Savaş ve Hükümleri

1- Savaş Öncesiyle İlgili Hükümler:

a. Bu vecibeyi eda ederken ihlâslı olmak ve sırf Allah için yapmak. Bu konudan daha önce söz edilmişti.

b. Allah'a karşı takvayı muhafaza etmek ve daha da takvalı olmaya gayret etmek. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Çünkü Allah, takva sahipleriyle ve iyi amel edenlerle beraberdir." (Nahl, 128)

Allah'ın beraber olduğu kimse hiç yenilir mi!? Hiç başarısız olur mu!? Ömer b. el-Hattab رضي الله عنه, komutanı Sa'd b. Ebi Vakkas رضي الله عنه'a ve beraberindeki orduya yazdığı mektupta şöyle demiştir: "Ben, sana ve seninle beraber olan askerlere her şart ve durumda

takvalı olmayı emrediyorum. Çünkü takva, düşmana karşı yapılan en iyi hazırlık ve savaşta kullanılan en güçlü hiledir. Yine sana ve beraberinde bulunanlara günahlardan, düşmandan sakındığınızdan çok daha fazla sakınmanızı emrediyorum. Çünkü bir ordunun günahları, onlar için, düşmanlarından daha tehlikelidir.

Müslümanlar ancak düşmanlarının Allah'a olan isyanları sayesinde zafer kazanırlar. Eğer böyle olmasaydı bizim onlara karşı hiçbir gücümüz olmazdı. Çünkü bizim ne sayımız, ne de teçhizatımız onlarınki kadar. Bu sebeple eğer Allah'a olan isyan konusunda onlarla eşit olursak güç konusunda onlar bizden üstün olurlar. Eğer biz, bu konudaki üstünlüğümüz sayesinde zafer kazanamazsak gücümüzle onları hiç yenemeyiz. Şunu bilin ki bu yolculuğunuz esnasında üzerinizde Allah tarafından görevlendirilmiş ve ne yaptığınızı bilen yazıcı

melekler bulunmaktadır. O halde onlardan utanın da Allah yolundayken Allah'a isyan olacak işler yapmayın.

Sakın, 'Düşmanımız bizden daha kötüdür; o nedenle biz kötülük yapsak bile Allah onları başımıza musallat etmez.' demeyin. Zira nice toplum vardır ki kendilerinden daha kötü olanlar, onların başına musallat edilmiştir. Tıpkı Allah'ı gazaplandıracak işler yaptıkları vakit İsrail oğullarının başına kâfir Mecusilerin musallat edilmesi gibi... **Öyle ki "Onlar, evlerin içine kadar girdiler. Bu, gerçekleşmesi kaçınılmaz bir vaaddi."** (İsra, 5) Allah'tan, düşmanlarınıza karşı zafer dilediğiniz gibi nefislerinize karşı size yardım etmesini de dileyin..."⁷

c. Mücahidleri, Allah yolunda cihada çıkarken uğurlamak.

⁷ Ahbaru Ömer, Ali et-Tantavî, s. 285.

d. Ordunun sebat gösterme ve kaçmama konusunda biat etmesi

e. Bazı şiirleri yüksek sesle tekrarlamak suretiyle mücahidleri gayrete getirmek. Nitekim Bera b. Âzib رضي الله عنه'tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: "Ben, Hendek günü Rasulullah ﷺ'i (hendeklerden çıkan) toprağı taşıırken gördüm. Öyle ki toz toprak göğsünün kollarını örtmüştü... Peygamber ﷺ bir yandan da yüksek sesle Abdullah b. Revâha'nın şu şiirini okuyordu:

*"Ey Allah'ım, Sen olmasaydın biz hidâyet
bulamazdık,
Sadaka veremez, namaz da kılamazdık.
Sen bizim üzerimize bir sekînet indir!
Düşmanlarla karşılaştığımızda da
ayaklarımızı sabit kıl,
Çünkü o düşmanlar haddi aşıp bize
saldırmışlardır.
Onlar, fitne/şirk istediklerinde biz de karşı
koyarız." (Buhârî)*

f. Orduyu bölüklere ayırmak ve her bölüğün başına bir komutan atamak. Zira bu suretle ordu komutanının orduyu idare etmesi kolaylaşır ve düzen sağlanır.

g. Savaşta müslümanları diğerlerinden ayırt etmeye yarayacak bir parolanın, yani gizli ve şifreli bir sözün belirlenmesi yerinde olur. Zira bir hadiste şöyle geçmektedir: *"Şayet düşman gece vakti size baskın yapacak olursa, 'حَم لَا يُنْصَرُونَ' / Hâ mîm; onlar zafere eremeyeceklerdir.' deyin."* (Ebû Dâvûd, Tirmizî) Seleme رضي الله عنه da şöyle demiştir: *"Rasulullah ﷺ zamanında Ebu Bekir ile beraber gazveye çıkmıştık. Parolamız, 'يَا مَنْصُورُ أُمَّتُ' / Ey Allah'ın yardımına mazhar olmuş asker, öldür!" idi. (Ahmed ve Darimî, "sahih" bir isnatla)*

h. Sancak edinilmesi. Nitekim Sehl b. Sa'd رضي الله عنه 'tan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ Hayber günü şöyle buyurmuştur: *"Sancağı yarın öyle bir kişiye vereceğim ki,*

Allah, fethi onun ellerinde müyesser kılacaktır.” (Buhârî, Müslim)

1. Allah Teâlâ’ya sığınmak ve O’ndan yardım dilemek. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “Hani o vakit siz Rabbinizden yardım diliyordunuz. O da ‘Ben, peş peşe gelen bin melek ile size yardım edeceğim.’ diyerek duanızı kabul buyurmuştu.” (Enfal, 9)

Bir hadiste de şöyle buyrulmuştur: *“İki dua geri çevrilmez: Ezan okunurken yapılan dua ve savaş esnasında, düşmanla karşı karşıya gelindiği zaman yapılan dua.”* (Ebû Dâvûd)

Gazveye çıktığı zaman Peygamber ﷺ’in yaptığı dualardan biri şöyleydi:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضِدِي، وَأَنْتَ نَصِيرِي، بِكَ أَجُولُ،
وَبِكَ أَصُولُ، وَبِكَ أَقَاتِلُ»

‘Allah’ım! Benim dayanağım ve yardımcım yalnız Sensin. Senin verdiğin güçle ha-

reket ediyorum; Senin yardımınla düşmana hücum ediyorum ve Senin verdiği kuvvetle savaşıyorum.” (Sünen sahipleri)

Bedir savaşı günü Rasulullah ﷺ, bir müşriklere ve onların sayısına baktı, bir de sayısı üç yüz küsur civarında olan ashabına baktı. Sonra da kibleye yönelip şöyle dua etti:

«اللَّهُمَّ أَنْجِزْ مَا وَعَدْتَنِي، اللَّهُمَّ إِنْ تُهْلِكَ هَذِهِ الْعِصَابَةَ مِنْ أَهْلِ الْإِسْلَامِ لَا تُعْبَذُ فِي الْأَرْضِ»

‘Allah’ım! Bana olan vaadini yerine getir! Allah’ım, eğer ehl-i İslam olan şu topluluğu helak edecek olursan (bundan sonra) artık yeryüzünde Sana ibâdet edilmez!’

Peygamber ﷺ bu şekilde (ellerini uzatarak) Rabbine o derece niyazda bulundu ki, nihayet cübbesi düştü. Ebû Bekir, cübbesini aldı ve onun omuzlarına koydu. Sonra arkasından ona yapışarak “Ey Allah’ın Nebisi, -anam-babam sana feda

olsun- Rabbine yakarışın yeter! Şüphesiz O, sana yaptığı vaadi yerine getirecektir!" dedi. (Müslim, Ömer'den; Buhârî, İbn Abbas'tan)

Peygamber ﷺ'in bazı duaları da şunlardır:

«اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، وَمُجْرِيَ السَّحَابِ، وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ، اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ»

"Ey Kitabı indiren, bulutları yürüten, Allah'ın elçisine karşı toplanan düşman birliklerini yenilgiye uğratan Allah'ım! Düşmanları yenilgiye uğrat ve bizi onlara karşı muzaffer kıl." (Buhârî)

«اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ»

"Allah'ım! Senin himayeni onlara karşı kalkan yapıyor ve şerlerinden de Sana sığınıyoruz."

«حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ» / "Allah bize yeter; O ne güzel vekîldir!"

«اللَّهُمَّ أَنْزِلْ نَصْرَكَ» / "Ey Allah'ım! Yardımını indir."

k. Allah Teâlâ'ya isyan olmayan konularda komutanı dinleyip itaat etmek. Zira Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Müslümana düşen, günah işlemesi emredilmediği sürece, sevdiği ve sevmediği her konuda (yöneticileri) dinleyip itaat etmektir. Günah işlemesi emredildiğinde ise ne dinler, ne de itaat eder."* (Müslim)

Komutana itaatsizlik, Müslüman orduların başına nice felaketlerin gelmesine sebep olmuştur! Tıpkı (Uhud savaşında) okçular Peygamber ﷺ'in emrine muhalefet edince olanlar gibi... Zira onlara şartlar ne olursa olsun bulundukları tepede kalmaları emredilmiş, ancak onlar emre muhalefet etmiş, ganimet toplamak için bulundukları yeri terk ederek aşağıya inmişlerdi. Bunun sonucunda da Allah Ra-

sulünün ashabından yetmiş kişinin canına mal olan bir katliam yaşanmıştı.

I. Başıbozukluğa izin verilmemesi ve karargâhtan ayrılırken izin istenmesi. Mücahid, herkesi ilgilendiren bir görevi yerine getirirken, sonucu herkesin maslahatını olumsuz etkileyecek ferdî bir tasarrufta bulunmamalı ve komutanının izni olmaksızın karargâhtan dışarı çıkmamalıdır. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Onlar, Peygamber ile birlikte herkesi ilgilendiren bir iş üzerindeyken ondan izin istemedikçe ayrılıp gitmezler.”** (Nur, 62)

Âlimler, bu ayetten, sözünü ettiğimiz hükmü çıkarmışlardır. Nitekim *el-Muğnî*'de (9/216) şöyle denir: “Devlet başkanı gazaya çıktığında hiç kimsenin onun izni olmaksızın ne hayvanlara yiyecek bulmaya ne odun toplamaya çıkması ne de ordudan ayrılması caizdir.”

m. Haberleri/bilgileri iyice araştırmak ve söylentileri yaymamak. Birtakım söylentiler veya güvenlik ya da tehlikeye dair birtakım haberler duyan mücahide düşen, durumu hemen komutanlara arz etmektir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Onlara güven veya korkuya dair bir haber gelince hemen onu yayarlar; hâlbuki onu, Rasûl'e veya aralarında yetki sahibi kimselere götürselerdi, onların arasından işin içyüzünü anlayanlar, onun ne olduğunu bilirlerdi. Allah'ın, üzerinizdeki lütuf ve rahmeti olmasaydı, pek azınız müstesna, şeytana uyup giderdiniz." (Nisa, 83)

*** Düşmanla karşılaşmayı arzu etmek mekruhtur.** Zira insan, aldanıp gurura kapılabilir ve bunun sonucunda da kendi nefsi ve gücüyle baş başa bırakılır. Bu konuda Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: "Düşmanla karşılaşmayı arzu etmeyin.

Allah'tan afiyet isteyin. Düşmanla karşılaşınca da sabredin ve bilin ki cennet, kılıçların gölgeleri altındadır.” (Buhârî)

n. Sırları ifşa etmemek, aksine onları gizli tutmaya özen göstermek. Bu sebeptir ki Peygamber ﷺ gazaya çıkmak istediğinde esas gideceği yerden başka bir yere gidecekmiş izlenimi verirdi. Mesela Huneyn'e gazaya çıkacaksa, "Necid'in yolları ve suları nasıldır? Oradaki düşmanın durumu nedir?" gibi sözler söylerdi.

o. Sürekli tetikte olmak. Kâfirlere ve münafıklara karşı her zaman tedbirli olmak farzdır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Ey iman edenler! Tedbirinizi alın ve bölük bölük savaşa çıkın yahut (gerektiğinde) topyekûn savaşın."** (Nisa, 71)

O nedenle kâfirlerin hile ve tuzaklarına karşı tedbir almak ve ihtiyatlı davranmak; onların planlarına, komplolarına, taktikle-

rine ve yaptıkları her işe karşı uyanık olmak farzdır.

p. Savaştan önce kâfirleri İslam'a davet etmek. Bu hükmün farklı halleri vardır:

1) İslam davetinin kendilerine ulaşmadığı kimseler hakkında bu, farzdır. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Biz, bir peygamber göndermedikçe (kimseye) azap edecek değiliz."** (İsra, 15)

Burayde رضي الله عنه'tan rivayet edilen şu hadis de buna delalet etmektedir: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Düşmanınla karşılaştığın zaman onları üç şeye davet et... Önce onları İslâm'a davet et! Şayet kabul ederlerse sen de buna razı ol ve onlara dokunma!"* (Müslim)

Bu konuda icma olduğunu İbn Rüşd, *Bidayetu'l-Muctehid* (1/389) adlı kitabında nakletmiştir.

2) İslam davetinin kendilerine ulaştığı, bununla birlikte Müslümanlara saldırma-

ları ya da onların ellerinden kaçmaları endişesi bulunmayan kimseler hakkında ise müstehaptır. Bu da uyarı ve tebliği onlara en ileri derecede ulaştırmak içindir ki bu sayede Allah, belki onlara hidayet verir. Bunun delili de Peygamber ﷺ'in Ali ﷺ'a, Hayber yahudilerini -kendilerine davet ulaşmış olduğu halde- önce İslam'a davet etmesini emretmesidir.

* Ancak İslam daveti kendilerine ulaşmış olmakla birlikte şartlar onların Müslümanlara karşı bir kötülük planlayacaklarını ya da Müslümanlarla savaşmak üzere birliklerini toplayacaklarını gösteriyorsa bu durumda ağır basan görüş, Müslümanların önceden herhangi bir uyarı yapmadan üzerlerine ani bir baskın düzenlemelerinin gerektiği yönündedir. Hadiste geçen durum ise uyarının gerçekleştiği ve savaşın başladığı durumlara hamledilir. Ansızın baskın yapma ifadesi de savaş sırasında

hile yapma anlamına hamledilir. Peygamber ﷺ'in Mustalık oğulları üzerine -onların habersiz oldukları bir sırada- baskın yapması da böyle olsa gerektir. Çünkü onlar, Uhud gazvesi sırasında Peygamber ﷺ'e karşı bir araya gelerek savaşıyan farklı kabilelere mensup grupların içindeydiler. Aynı şekilde Peygamber ﷺ onların üzerine yürümeden önce de onlar ona karşı savaşmak üzere toplanıp hazırlık yapmaktaydılar.

* Bu davetin, kâfir toplumun liderlerine ulaşmış olması yeterlidir. Onlardan bunu kendi toplumlarına tebliğ etmeleri ve hep birlikte İslam'a girmeleri istenir. Bundan sonra eğer onlar bunu toplumlarına tebliğ etmezlerse artık toplumlarının sorumluluğu onlara aittir. Nitekim Enes رضي الله عنه'tan rivayet edilen bir hadiste şöyle geçmektedir: "Peygamber ﷺ (İran kralı) Kisra'ya, (Bizans kralı) Kayser'e, (Habeşistan kralı) Necaşi'ye -bu, Peygamber ﷺ'in (gıyaben) cenazesini

kıldığı Necaşi değildir- ve bütün zorba liderlere, onları İslam'a davet etmek üzere mektuplar yazdı." (Müslim)

* Ordu komutanının, iki tür insanın orduya katılmasını engellemesi gerekir:

Birincisi; insanları savaştan alıkoymaya çalışan ve onları savaştan soğutan kimsedir. Mesela karın veya yağmurun çokluğunu bahane eden, düşmanlarının Müslümanlara ağır bir darbe indirecekleri ve yurtlarını işgal edecekleri korkusunu yayanlar gibi...

İkincisi de Müslüman ordunun kusurlarını yayan, onların değerini düşürmeye çalışan, yenilgilerine dair haberler yayan, düşmanı ve gücünü de abartarak anlatan kimsedir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Allah'ın Rasûlüne muhalefet edip de ondan geri kalanlar, (savaşa çıkmayıp evde) oturmalarından dolayı sevindiler.**

Malları ve canları ile Allah yolunda cihad etmeyi hoş görmediler ve 'Bu sıcakta savaşa çıkmayın!' dediler. (...) Eğer Allah seni onlardan bir topluluğun yanına döndürür de onlar (savaşa) çıkmak için senden izin isterlerse de ki: Siz benimle beraber asla (savaşa) çıkmayacaksınız ve düşmana karşı benimle beraber asla savaşmayacaksınız!" (Tevbe, 81-83)

* Düşman safları arasında ayrılık çıkarmaya ve korku yaymaya çalışmak. Nitekim Nuaym b. Mes'ûd رضي الله عنه Hendek savaşında böyle yapmıştır.

* Medya; sesli, görüntülü ve yazılı her türüyle önemli bir araç olup savaş sırasında bunların kullanılması, düşman arasında psikolojik çöküntü oluşturmak, kalplerine korku salmak ve Müslüman mücahidlerin güçlerini göstermek için son derece zaruridir. Uhud savaşından sonra Ebu Süfyan ile Ömer b. el-Hattab رضي الله عنه

arasında geçen diyalog da bunun sesli bir örneği sayılabilir.

* Düşmanlara karşı savaşta kâfirlerden yardım alınması, zaruret halinde caizdir. Bu konuda fakihler ittifak etmişlerdir. Zaruret dışında yardım alma konusunda ise ihtilaf etmişlerdir. Doğru olan görüş, bunun haram olduğudur. Çünkü Peygamber ﷺ bir hadisinde şöyle buyurmuştur: *"O halde geri dön! Çünkü ben, bir müşrikten yardım isteyecek değilim."* (Müslim)⁸

2- Savaş Sırasında Çarpışma İle İlgili Hükümler:

a. Fakihler, düşmanın içindeki, savaş konusunda fikir vermek, teşvik etmek ya da fiilî olarak çarpışmak suretiyle savaşa katılan herkesin öldürüleceği konusunda ittifak etmişlerdir. Bunlar ister savaşçı ol-

8 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 1/356.

sun, isterse kadın, çocuk, yaşlı gibi savaşçı olmayan kimseler olsun fark etmez.⁹

b. Âlimler, savaşa katılmadıkları sürece kadınları ve çocukları öldürmenin haram olduğu konusunda ittifak etmişlerdir.¹⁰ Nitekim Buhârî, *Sahih*'inde İbn Ömer *radıyallahu anhumâ*'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Rasûlullah ﷺ'in gazvelerinin birinde bir kadın, öldürülmüş olarak bulundu. Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ kadınları ve çocukları öldürmeyi yasakladı."

c. Âlimlerin cumhuru, düşman tarafında olup da savaşacak durumda olmayan ve savaşa da katılmayan ihtiyar, rahip, eli ya da bacağı olmayan, işçi, çiftçi, tüccar vb. gibi kimselerin öldürülmeyeceği görüşündedir. Çünkü böylelerinin Müslümanlara herhangi bir zararları yoktur. Bu nedenle de onlar; kadınlar, çocuk-

9 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/387.

10 Bkz. *Şerhu Sahihî Müslim*, 11/292.

lar ve savaşa gücü yetmeyen kimseler konumundadırlar.¹¹

d. Düşmanlar, kendi kadınlarını ve çocuklarını kalkan olarak kullanacak olurlarsa bu durumda şu iki ihtimalden biri söz konusudur:

Birinci ihtimal: Bu sayılanlar, savaş kızıştığında kalkan olarak kullanılırsa ve bu durum Müslümanlar için tehlike arz ederse fakihler, düşmanlarla savaşmaya devam edileceği ve çeşitli silahlarla onlara atış yapılacağı konusunda ittifak etmişlerdir. Bu, kadınlarının ve çocuklarının ölümüne yol açsa da hüküm budur. Ancak bu durumda mümkün mertebe kadınları ve çocukları vurmaktan kaçınılması gerekir. Nitekim Buhârî, *Sahih*'inde Sa'b b. Cessâme رضي الله عنه 'tan şöyle rivayet etmiştir: Peygamber ﷺ 'e (savaşta) üzerlerine gece baskını düzenlenen müşriklerin, arada

11 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/376.

saldırıya maruz kalan kadın ve çocuklarının durumu soruldu. Peygamber ﷺ de "Onlar da onlardandır." buyurdu.¹²

İkinci ihtimal: Bu sayılanlar, savaş kızışmadan önce kalkan olarak kullanılırlar ve bu durum Müslümanlar açısından da herhangi bir tehlike arz etmezse, fakihler bu durumda ne yapılacağı konusunda ihtilaf etmişlerdir. Ağır basan görüş, onlarla savaşmanın caiz olduğu yönündedir. Zira bu konuda kuvvetli deliller vardır. Ayrıca düşman, kadınlarını ve çocuklarını kalkan yaptığı takdirde kendi hallerine bırakılacak olursa bu, onların güçlenmelerine, saflarını yeniden düzenlemelerine ve destek birliklerinin onlara ulaşmasına imkân sağlar. O nedenle bu durumda da onlarla

12 Bu, çocuklar ve kadınlar da erkekler gibi öldürülür, demek değildir. Ancak gece baskını gibi durumlarda müşriklerle kadın ve çocuklarını birbirinden ayırt etmenin mümkün olmadığı hallerde çocuklar ve kadınlar da öldürülecek olursa bunun bir sakıncası yoktur, demektir. (Çeviren)

savaşmak caizdir. Ancak mümkün mer-tebe kadınları ve çocukları öldürmekten kaçınmak gerekir. En iyisini Allah bilir.¹³

e. Düşmanlar, ellerindeki Müslüman savaş esirlerini canlı kalkan olarak kulla-nacak olurlarsa, bu durumda iki ihtimal-den biri söz konusudur:¹⁴

Birinci ihtimal: Bunlar, savaş kızıştı-ğında kalkan olarak kullanılırsa ve bu du-rum Müslümanlar için tehlike arz ederse düşmanlarla savaşmaya devam edileceği ve silahlarla atış yapılacağı, ancak müm-kün mertebe canlı kalkan yapılan müs-lümanları hedef almaktan kaçınılacağı konusunda fakihler arasında hiçbir ihtilaf yoktur. Çünkü bu durumda düşmanlarla savaşın terk edilmesi, bütün müslüman-ların zararınadır. Müslüman esirlerin öl-

13 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/384-387.

14 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/387.

dürölmesi, iki zararın büyüğünün küçüğü ile savuşturulması içindir.

İkinci ihtimal: Eğer onlar, savaş kızışmadan önce kalkan olarak kullanılırlar ve bu durum Müslümanlar açısından da herhangi bir tehlike arz etmezse bu durumda fakihler, ne yapılacağı konusunda iki görüş etrafında ihtilaf etmişlerdir: Âlimlerin cumhuru, onlarla savaşılmasının caiz olmadığı görüşünü benimsemiştir. Çünkü Müslüman kanının dokunulmazlığı, kâfirlerin öldürülmesinden daha önemlidir. Özellikle de onların öldürölmelerini gerektiren bir durum söz konusu değilse ve öldürölmemeleri de Müslümanlar için düşman tarafından gelebilecek herhangi bir zarara ve tehlikeye yol açmıyorsa. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

"Eğer (Mekke'de kâfirlerin arasında) tanımadığınız mü'min erkeklerle mü'min kadınlar bulunmasaydı ve onları öldürüp

de onlardan dolayı bir vebale girecek olmasaydınız (Allah savaşmanıza engel olmazdı). **Allah, dilediği kimseyi rahmetine almak için** (böyle takdir etmiştir). **Eğer o** (müminler kâfirlerden) **ayrılmış olsalardı içlerinden kâfir olanlara elbette can yakıcı bir azap ile azap ederdik."** (Fetih, 25)

Ayetin konumuza delil olan yönü şudur: Bu ayet, Hudeybiye sulhünden sonra nazil olmuştur. Allah Teâlâ, o vakit Müslümanların Mekke'deki düşmanlarıyla savaşmasına, onlarla karışık halde bulunan müminlere zarar gelir diye engel olmuştu. Çünkü Müslümanlar, savaş sırasında o müminlere (tanımadıkları için) saldırıp onları öldürselerdi, bundan ötürü bir vebale, yani günaha girmiş olacaktı. Bu da bu günahın sebebinin, düşmanla karışık halde bulunan müminlerin öldürülmesi olduğunu göstermektedir. O halde bunu yapmak caiz değildir. Buna bir delil

de şudur: Eğer Mekke'de müşrikler, müminlerden ayrılmış olsalardı, Allah Teâlâ, Peygamberi ﷺ'i ve onunla beraber olan müminleri düşmanların üzerine gönderirdi de onlar da onları öldürür, çoluk çocuklarını da esir alırlardı.

* Düşman casuslarına karşı son derece uyanık olmak gerekir ki orduya dair bilgiler dışarı sızdırılmasın, ordunun güçlü ve zayıf yönleri açığa çıkmamasın.

* Kâfirlerin şehirlerinin ve ekinlerinin yakılması ile ağaçlarının kesilmesi konusunda üç ihtimal söz konusudur:¹⁵

Birinci ihtimal: Düşmanı savaştan vazgeçirmek yahut onlara karşı zafer kazanmak için gerekli olması halinde bunu yapmanın caiz olduğu konusunda fakihler arasında ihtilaf yoktur.

İkinci ihtimal: Böyle bir şey yapılmasından dolayı mücahidler zarar göreceksen

15 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/387

bunlardan hiçbirinin yapılması caiz değildir, haramdır.

Üçüncü ihtimal: Mücahidler böyle bir şeye ihtiyaç duymuyor ve ondan dolayı zarar da görmüyorlarsa, ancak böyle bir şey yapmaları, kafirleri öfkeliendiriyor ve onlara zarar veriyorsa âlimlerin cumhuru-na göre bunu yapmaları caizdir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: “(Öyle ki) evlerini hem kendileri kendi elleri ile tahrip ediyorlardı hem de mü’minler (tahrip ediyorlardı).” (Haşr, 2)

Bu ayetin tefsirinde Müslümanların bu evleri düşmana daha fazla hasar vermek, onları kızdırmak ve orada kalma ümitlerini kesmek için yaptıklarını anlatan rivayetler vardır. Ancak bunun yapılabilmesi, savaş meydanında ordu komutanının görüşüne bağlıdır.

* Kâfirlerin ateşle yakılması caiz değildir. Çünkü bu konuda açık yasak vardır.

Allah düşmanları, Allah'ın izin verdiği şekilde öldürülmelidir. Ebu Hureyre رضي الله عنه'tan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ bizi bir bölük halinde görev ve gönderdi ve (Kureyşli iki adamın adını vererek) *"Bu ikisini bulursanız, onları ateşle yakın!"* buyurdu. Ancak daha sonra yola çıkacağımız sırada şöyle dedi: *"Ben size falanı ve falanı yakmanızı emretmişim. Hâlbuki ateşle ancak Allah azap eder. O nedenle bu ikisini yakalarsanız (yakmadan) öldürün."* (Buhârî)

Mücahidlerin attıkları el bombaları ve diğer bombalarla kâfirlerin yanmasına sebep olan mühimmat, bu yasağın kapsamına girmez. Çünkü bunlarda esas amaç, bizatihi yakmak değildir.

* Fakihler, kâfirlerin ölülerine müsele yapılmasının caiz olmadığı konusunda ittifak etmişlerdir. Müsele, ölünün bedenini (burun, kulak vb. bazı organları kesmek

suretiyle) çirkin bir hale sokmak demektir. Herhangi bir maslahat ya da onların yaptıklarına aynısıyla karşılık verme (millsilleme) durumu söz konusu değilse bu caiz değildir.¹⁶ Çünkü Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

“Allah’ın adı ile ve Allah yolunda gaza edin. Allah’ı inkâr edenlerle savaşın! Gaza edin; ama ganimet malını çalmayın, ahdi bozmayın ve müslle yapmayın!” (Müslim)

İbn Mesud رضي الله عنه, Bedir günü Ebu Cehil’in başını Peygamber ﷺ’e getirmiş, Peygamber ﷺ de bu yaptığına karşı çıkmamıştır.

Kâfirlerin yaptıklarına aynısıyla karşılık vermeye gelince, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Eğer ceza verecekseniz, size yapılanın aynısıyla ceza verin.”** (Nahl, 126)

* Allah yolunda cihad eden mücahidin, düşman karşısında iki durumu vardır:

16 Bkz. *Ahkamu’l-Mucahid bi’n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/395.

Birinci durum: Düşman, sayı ve silah yönünden mücahidlerin iki katı ya da daha azı olur. Böyle bir durumda düşman karşısında direnip sebat göstermek farzdır. Tekrar savaşmak üzere bir kenara çekilme ya da başka bir Müslüman bölüğe katılma durumu hariç düşmandan kaçmak haramdır. Âlimlerin geneli bu görüştedir, bazıları da bu konuda ittifak olduğunu nakletmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Ey iman edenler! Kâfirlerle toplu halde (savaşmak üzere) karşılaştığınız zaman onlara arkanızı dönmeyin, (korkup kaçmayın). Kim böyle bir günde tekrar savaşmak için bir tarafa çekilme veya başka bir bölüğe ulaşip mevzi tutma durumu dışında onlara arka dönüp kaçarsa şüphesiz ki o, Allah’ın gazabını hak etmiş olarak döner. Onun yeri de cehennemdir. Orası, varılacak ne kötü yerdir!”** (Enfal, 15-16)

Müslim'in, *Sahih*'inde Ebu Hureyre ؓ'tan rivayet ettiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Helak edici yedi (büyük günahtan) kaçının!... ve savaş meydanından kaçmak."*

İkinci durum: Düşman, mücahidlerin iki katından fazla olursa bu durumda da iki ihtimal söz konusudur:

1) Mücahidler, direnip sebat gösterdikleri vakit düşmana karşı zafer kazanacaklarına -büyük bir ihtimalle- kanaat getirirlerse, düşmanın sayısı ne olursa olsun direnmeleri gerekir. Daha önce geçen deliller de buna delalet etmektedir.

2) Eğer yenilip öldürülecekleri ihtimalinin büyük olduğuna kanaat getirirlerse kaçmaları caiz olur. Fakihlerin geneli bu görüştedir.¹⁷

* Mücahidin savaşta düşmana kararlılığını, cesaretini ve Allah yolunda ölümü

17 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/367.

göze aldığını göstermek üzere mağrur davranması müstehaptır. Mağrur davranmak iki şekilde olur:

1) Düşmana karşı cesaret ve güç gösterisi yapmak. Hatta mücahid zayıf olsa bile bu böyledir. Nitekim İbn Abbas *radı-yallahu anhum*a'nın rivayet ettiği bir hadiste şöyle geçmektedir: "Rasûlullah ﷺ ashabıyla (beraber kaza umresi için Mekke'ye) gitti. Müşrikler kendi aralarında, 'Muhammed, sizin üzerinize yürüyor, ama Yesrib'in (Medine'nin) humması onları zayıflatmış' dediler. Bunun üzerine Peygamber ﷺ, ashabına tavafın ilk üç şavtında hafifçe koşmalarını, (Kabe'nin kafirlerin göremediği) iki rüknü/köşesi arasında da normal bir şekilde yürümelerini emretti. Peygamber ﷺ, sırf ashabına olan şefkati dolayısıyla onlara tavafın bütün şavtlarında koşmalarını emretmedi."

2) Düşmanın önünde yürürken mağrur davranmak ve düşmana karşı izzetini gösterecek şekilde çalımli yürümek: **“Kâfirlere karşı onurlu ve çetindirler.”**

(Maide, 54) Peygamber ﷺ de şöyle buyurmuştur: *“Allah’ın sevdiği büyüklük taslama, kişinin savaş esnasında (düşmana karşı) büyüklük taslamasıdır.”* (Tirmizî)

* Mücahidin kâfirlerin saflarına dalması, eğer onları öldürebileceğine kanaat getiriyorsa ve bunun Müslümanlara da faydası varsa caizdir. Nitekim (kral ve genç hadisinde geçtiği gibi) mümin genç de böyle yapmış, dinin yayılmasını sağlamak için krala kendisini nasıl öldüreceğinin yolunu göstermişti.

* Düşmana karşı kimyasal ve nükleer silahlar gibi kitle imha silahlarının kullanılması caiz değildir. Ancak şu iki durum hariç:

Birinci durum: Nükleer silahın kullanılması zaruri olması.

Mesela bu silahı kullanmaksızın düşmana galip gelmenin imkânsız olması ya da müslümanları düşmana karşı savunmanın başka yolla mümkün olmaması gibi...

Ancak şu var ki zaruri olan bu yola, gerektiği kadarıyla başvurulur ve bu tür bombalar, savaşımayan kimselere atılmaz.

İkinci durum: Nükleer silahın kullanılması, aynı şekilde karşılık verme (millsilleme yapma) amacıyla olması.

Buradan da bu tür silahlara sahip olmanın ve onları kullanma konusunda eğitim almanın zaruri olduğu anlaşılmaktadır ki bu sayede düşman, mücahidlere karşı bu tür silahları kullanmayı düşünecek olursa yeterli ve caydırıcı bir karşılık görmüş olsun.

* Âlimlerin görüşleri arasındaki en doğru görüşe göre şehadet eylemleri, aşağıdaki şartları taşıdığı zaman caizdir:¹⁸

a) Bu yola başvurma niyeti, sırf Allah rızası için ve O'nun sözünü/dinini yüceltmek için olmalıdır.

b) Bu eylem, bir ön çalışmaya ve sağlam bir plana dayanmalıdır.

c) Bu eylemi yapacak olan kişi, hayatta kaldığı takdirde düşmana karşı başka yollarla benzerini gerçekleştirmesi imkansız ya da çok zayıf bir ihtimal olan büyük bir zarar vereceğine kanaat getirmelidir.

d) Devlet başkanı ya da komutan öldürülmek üzereyken, bir müslümanın onunla düşman arasına girerek kendini siper etmesi caizdir. Hatta bu, sahibinin iyi niyet taşıması şartıyla sevap kazanacağı güzel bir iştir. Çünkü daha üstün olan

18 Bkz. *el-Ameliyyâtu'l-İstişhâdiyye fi'l-Mizani'l-Fıkhî*, Nevvaf Hayil Tekrurî, s. 132.

birinin hayatta kalması için daha az üstün olan birinin can vermesinden başka çıkar yol yoksa bu, dinen istenen bir iş halini alır ve bunu yapan da çok büyük mükâfata nail olur.

Mayın tarlalarına girme işinin mutlaka iyi değerlendirilmesi, tedbirli olunması ve önlem alınması şarttır. Bu konuda işin uzmanlarına danışılarak hareket edilmesi daha iyidir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Onların işleri, aralarında şura/danışma ile dir."** (Şûrâ, 38)

* Yalan söylemek en çirkin günahlardandır. Ancak savaşta gerektiğinde yalan söylemeye ruhsat verilmiştir. Nitekim Ümmü Kulsûm binti Ukbe *radiyallahu anha*'nın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Peygamber ﷺ'in, insanların konuştuğu hususlarda şu üç mesele hariç başka bir hususta (yalana) ruhsat verdiğini duymadım: Savaşta (düşmana karşı), insanların

arasını düzeltirken, kocanın hanımına, hanımın da kocasına söylediği bazı sözlerde (aile saadeti için).” (Müslim)

* Fakihler, savaşta kâfirlere karşı mümkün olan her hileye başvurmanın caiz olduğu konusunda ittifak etmişlerdir. Ancak anlaşmayı ya da verilmiş bir emanı bozma türünden olanlar hariç. Zira bunlar caiz değildir.¹⁹ Bu konuda Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Harp, hiledir.”* (Buhârî, Müslim)

* Mücahidlerin, kâfir düşmanlarına karşı, “Kalenizden inin, Allah’ın ahdi ve Rasulü ﷺ’in ahdiyle sizinle savaşmayacağımıza söz veriyoruz.” veya “Kalelerinizden inin, biz de aranızda Allah’ın ve Rasulü ﷺ’in hükmünü uygulayalım.” türü sözler söylemeleri caiz değildir. Çünkü Burayde rahme’tan rivayet edilen bir hadiste şöyle geçmektedir:

“Bir kale ahâlisini kuşattığında, onlar senden kendilerine Allah’ın ahdi ve Pey-

19 Bkz. *Ahkamu’l-Mucahid bi’n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/367.

gamberinin ahdi ile söz vermeni isterlerse onlara ne Allah'ın ahdi, ne de Peygamberinin ahdi ile söz ver! Aksine onlara kendi adına ve beraberindekilerin adına söz ver! Çünkü (olur da sözünüzü bozmanız gerekirse) sizin kendi ahitlerinizi ve beraberinizdekilerin ahitlerini bozmanız, Allah'ın ve Resulünün ahdini bozmanızdan daha hafiftir.

Yine bir kale ahalisini kuşattığında onlar senden, kendilerine Allah'ın hükmünü uygulaman şartıyla kaleden inmek isterlerse onları Allah'ın hükmünü uygulama şartıyla oradan indirme! Aksine onları kendi hükmünü uygulamak üzere indir! Çünkü sen, kendi hükmünün Allah'ın onlar hakkındaki hükmüne uygun olup olmayacağını bilemezsin!" (Müslim)

*** Tırnakları kesmek, fitratın gereği olan sünnetlerdendir ve hiç kesilmeden kırk günden fazla uzatılması caiz değildir. Ancak eğer bir faydası olacaksa savaş hali**

bundan müstesnadır. Çünkü Ömer رضي الله عنه şöyle bir tavsiyede bulunmuştur: "Düşman yurdunda tırnakları uzatın; çünkü o bir silahtır." İmam Ahmed b. Hanbel *rahimehullah* da şöyle demiştir: "Tırnaklara düşman yurdunda ihtiyaç duyulur. Hem herkesin de bileceği üzere kişi, bir ipi ya da benzeri bir şeyi çözmek istediği zaman tırnakları yoksa bunu yapamaz."

* Bir mücahidin, diğer mücahidlerin sırlarını ifşa etmekten korkacak olursa kendini öldürmesi caiz olur. Ancak bunun bazı şartları vardır:

a) Sahip olduğu sırların son derece önemli olması.

b) Kendini öldürmekteki amacı, işken-
ce açısından kaçmak değil, sırları ifşa et-
memek olmalıdır.

c) İçinde bulunulan savaşın meşru olması.²⁰

20 Bu nedenle böyle bir işe kalkışmak isteyen kişinin,

3- Savaş Sonrasıyla İlgili Hükümler:

* Düşmana karşı cesaret ve güç gösterisi yapmak. Hatta düşman, mücahidlere karşı zafer kazanmış olsa bile bu böyledir. Zira bir mümine, düşmana karşı kendini zayıf göstermek yakışmaz. Aksine cesur olmalı ve düşmana karşı gücünü göstermelidir. Ancak savaş hilesi olarak zayıf görünmesi durumu hariç.

* Sünnet olan, zaruret halleri dışında Müslümanların ölülerinin öldürüldükleri yerde, yani savaş meydanında defnedilmeleri, yakın olsa bile normal mezarlıklara götürülmemeleridir. Nitekim Peygamber ﷺ, Medine'ye götürülmüş olan Uhud şehitlerinin *-Allah onlardan razı olsun-* şehid edildikleri yerlere geri götürülmelerini emretmiştir." (Tirmizî)

Allah'tan korkması ve acele etmemesi gerekir. Çünkü intihar, en büyük günahlardan biridir.

* Zafer kazanan mücahidlerin, bu zaferi Müslümanlara müjdelemek üzere bir müjdecî göndermeleri sünnettir. Nitekim Peygamber ﷺ Bedir savaşında böyle yapmış, Abdullah b. Revaha ile Usame b. Zeyd'i insanlara zafer müjdesini vermek üzere Medine'ye göndermiştir.

* Fethedilen ülkelerin liderlerine ve halkına, kalplerini kazanmak ve İslam'a ısındırmak amacıyla değer verildiği gösterilmeli, jestler yapılmalıdır. Bu yüzden ki Peygamber ﷺ (Mekke'nin fethi sırasında oranın halkına), *"Ebû Süfyân'ın evine giren güvendedir."* çağrısının yapılmasını emretmiştir. (Müslim)

Liderlerin öldürülmesi veya onlara değer verilmesi, devlet başkanının karar vereceği bir iştir. Şayet o, onlara değer vermekte bir fayda görürse öyle yapar, eğer öldürülmelerini uygun bulursa öldürür.

4- Genel Hükümler:

* Müslümanlarla kâfirler arasında meşru birtakım hususlarda anlaşma gerçekleşirse bu hususlara, anlaşmaların gerektirdiği sınırlar içinde uyulması farzdır. Çünkü Allah Teâlâ'nın, **"Anlaşmaların gereğini yerine getirin."** (Maide, 1) buyruğu, bütün anlaşmaları kapsamaktadır.

Dolayısıyla şayet kadınların ve çocukların esir alınmayacağı, aksine ailelerine iade edileceği yönünde bir anlaşma yapılmışsa bu, iki tarafı da bağlar.

* Elçilerin öldürülmesi hiçbir durumda caiz değildir. Çünkü Peygamber ﷺ (yalancı peygamber Müseylime'nin elçilerine) şöyle demiştir: *"Eğer elçilerin (hiçbir durumda) öldürülmemesi söz konusu olmasaydı, ikinizin de boynunu vururdum."* (Ebû Dâvûd, Ahmed)

* Muharip kâfire, İslam'ı öğrenme arzusu olduğu anlaşıldığı takdirde emar

verilmesi farzdır ve onun Müslümanlara sığınma hakkı vardır. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Eğer müşriklerden biri senden eman dilerse, ona eman ver ki Allah’ın kelâmını dinlesin. Sonra da (müslüman olmazsa) onu güven içinde bulunacağı bir yere ulaştır.”** (Tevbe, 6) Bu konuda âlimler arasında bir ihtilaf olduğu bilinmemektedir. (Bkz. el-Muğnî, 9/44)

* Müslüman olan muharip kâfirlerden, İslam beldelerine hicret etmeleri istenir. Zira Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *“... Sonra da onları kendi yurtlarından, muhacirlerin yurduna taşınmaya davet et ve onlara şunu haber ver: Eğer bunu yaparlarsa muhacirlerin sahip olduğu maddî-manevî haklar ile üzerlerinde bulunan yükümlülükler aynen onlar için de geçerlidir. Şayet yurtlarından taşınmayı kabul etmezlerse o zaman da onlara şunu haber ver: Onlar, müslüman bedeviler gibi olacaklardır. Hak-*

larında Allah'ın, mü'minler hakkında geçerli olan hükmü uygulanacaktır ve müslümanlarla birlikte cihad etmeleri hariç ganimette hiçbir hakları olmayacaktır." (Müslim)

* Allah yolunda cihad için ücret alma meselesinde iki durum vardır:

Birinci durum: Cihadın farz-ı ayn olduğu durumlarda ücret almanın caiz olmadığı konusunda fakihler arasında hiçbir ihtilaf yoktur.

İkinci durum: Cihadın farz-ı kifaye olduğu durumlarda da fakihlerin cumhuru, ücret almanın haram olduğu görüşündedir. Çünkü her ne kadar cihad ona farz-ı ayn değilse de savaş meydanında safa katıldığı zaman artık farz-ı ayn olur. Farz-ı ayn olan cihada karşılık ücret almak da caiz değildir.²¹

* Mücahidlere devlet hazinesinden (beytü'l-mal'den) herhangi bir ödeme

21 Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 2/498.

yapılacak olursa bunda hiçbir sakınca yoktur. Bu ödeme, ister aylık ister yıllık olsun, yapılan cihad da ister farz ister nafile olsun fark etmez. Çünkü bu, onun için cihada yönelik bir destek ve teşvik sayılır. Ayrıca bu sayede onun ve bakmakla yükümlü olduklarının ihtiyaçları da karşılanmış olur.

* Mücahidin hem Allah için hem de ganimet bulmak için cihad meydanına çıkması mubahtır. Ancak bu ikisine birlikte niyet etmek, cihadın sevabını eksiltir.

إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ
HÜKÜM YALNIZCA
ALLAH'A AİTTİR !

Casusun Öldürülmesi İle İlgili Hükümler

Casus:

Müslümanların durumlarını ve sırlarını onların düşmanlarına bildiren ve bunu bilerek/kasten yapan kişiye "casus" denir.

Üç tür casus vardır:

1- Kâfir casus: Kâfir casus hakkındaki hüküm, Nevevî'nin naklettiği üzere, Müslümanların icması ile ölümdür. Buhârî şöyle rivayet etmiştir: "Peygamber ﷺ bir seferdeyken müşrikler tarafından bir casus geldi. Sahâbîlerin yanına oturdu ve onlarla konuştu. Sonra da (devesine binerek) dönüp gitti. Peygamber ﷺ, "Onu bulun ve öldürün." buyurdu. Bunun üze-

rine Seleme b. el-Ekva' o casusu öldürdü. Peygamber ﷺ de casusun sahip olduğu (devesini ve üzerindeki eşyayı) Seleme'ye fazladan bir ganimet olarak verdi."

2- Müslümanlarla anlaşması bulunan zimmî casus: Bunun hakkındaki kararı devlet başkanı verir. O da Müslümanların maslahatına göre hüküm verir.

3- Müslüman casus: Bu konuda ağır basan görüş, İmam Malik *rahimehullah*'ın görüşüdür: Bunun hakkındaki hükmü vermek devlet başkanına aittir. O, onun öldürülmesinde bir fayda görüyorsa onu öldürür. Ölüm dışında bir cezaya çarptırılmasını daha faydalı görüyorsa uygun gördüğü bir şekilde onu cezalandırır.²²

22 Bkz. *el-Cihad fi Sebilillah*, Abdullah el-Kâdirî, 1/220.

Şehid, Şehidliğin Fazileti ve Hükümleri

İslam'da şehid:

Şehid, savaş sırasında kâfirlerle çarpışma nedeniyle ölen kimsedir.

Şehidliğin faziletleri:

Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur

* "Şehidin öldürülürken duyduğu acı, ancak sizden birinin, karıncanın kendisini ısırıldığı esnada duyduğu acı kadardır."

(Tirmizî)

* "Şehidlerin ruhları, yemyeşil kuşların içerisinde; cennet ağaçlarının meyvelerinden yerler." (Müslim)

* "Cennete giren hiç kimse, yeryüzündeki her şey kendisinin olsa bile dünyaya ger-

dönmeyi arzu etmez. Ancak şehid hariç. Çünkü o, gördüğü ikram sebebiyle tekrar dünyaya dönmeyi ve on defa daha şehit edilmeyi ister.” (Buhârî, Müslim)

* “Kim samimi bir şekilde Allah’tan şehid olmayı isterse, yatağında ölse bile Allah, onu şehidler mertebesine ulaştırır.” (Müslim)

* “Şehidin, Allah katında yedi özelliği vardır: Kanının akan ilk damlasıyla günahları affedilir. Cennetteki yeri kendisine gösterilir. İman ziyneti ile süslenir. Güzel gözlü yetmiş iki huri ile evlendirilir. Kabir azabından korunur. Kıyametteki en büyük dehşetten güven içinde olur. Başına vakar tacı konur ki o taç üzerindeki tek bir yakut taşı, dünyadan ve içindekilerden daha değerlidir. Aile fertlerinden yetmiş kişiye şefaathetmesine izin verilir.”

(Tirmizî, “hasen sahih garib” kaydıyla)²³

23 İbn Hacer, isnadının hasen olduğunu söylemiştir: *el-Feth*, 6/20. el-Elbani de sahih olduğunu belirtmiştir: *Ahkamu’l-Cenâiz*, s. 36.

* *"Allah yolunda öldürülmek, bütün günahlara kefâret olur; ancak (kul hakkı olan) borç hariç."* (Müslim)

Şehitliğin şartları:

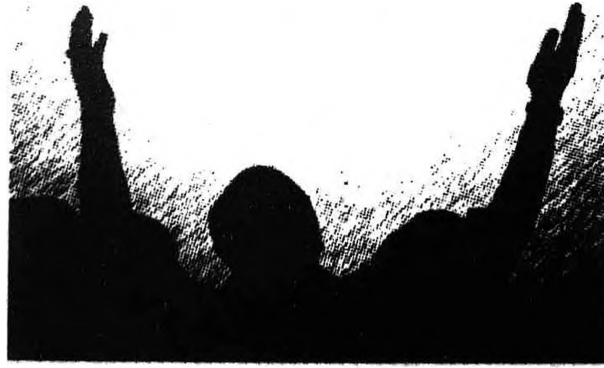
* Savaşın, Allah Teâlâ yolunda olması. Zira Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Her kim Allah'ın sözü/dini yüce olsun diye savaşırsa işte o, Allah yolundadır."* (Buhârî, Müslim)

* Sabretmek. Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Şayet sabrederek, ecrini (Allah'tan) bekleyerek, kaçarken değil de yüzün düşmana dönük bir halde Allah yolunda öldürülürsen Allah günahlarını bağışlar. Ancak borç hariç!"* (Buhârî, Müslim)

* Yüzü düşmana dönük olmak, kaçmamak. Nitekim bir önceki hadiste şöyle geçmişti: *"Kaçarken değil de yüzün düşmana dönük bir halde..."*

* Ganimet pay edilmeden önce ganimet malından hiçbir şey almamak. Nitekim Buhârî, *Sahih*'inde Abdullah b. Ömer

radiyallahu anhuma'dan şöyle rivayet etmiştir: "Sefer zamanı Peygamber ﷺ'in yük eşyalarından sorumlu olan ve Kirkire denilen bir adam vardı. Bu adam öldü. Allah Rasulü ﷺ de "O, cehennemdedir." buyurdu. Bunun üzerine sahâbe, onu görmeye gittiler ve (adamın evindeki eşyaları arasında) ganimet malından çalmış olduğu anlaşılan bir aba buldular."

Çeşitli Konular

*** Allah yolunda şehit olmayı temenni etmek caizdir:**

Ebu Hureyre رضي الله عنه'tan rivayet edildiğine göre o, şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ'in şöyle dediğini işittim: *"Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki Allah yolunda savaşıp öldürülmeyi, sonra tekrar savaşıp tekrar öldürülmeyi, sonra tekrar savaşıp tekrar öldürülmeyi ne kadar arzu ederdim."* (Buhârî, Müslim)

*** Borçlu olmak, şehid sayılmaya engel değildir. Ancak bütün günahların bağışlanmasına borç dâhil değildir.**

*** Âlimlerin görüşleri içinde en doğru olan görüşe göre ister erkek olsun -hatta cünüp bile olsa-, ister kadın olsun**

-hatta hayızlı (ay halinde) bile olsa-, ister kâfirken yeni Müslüman olmuş biri olsun, isterse de küçük bir çocuk olsun, savaş meydanında şehid olmuş bir kimse, yıkanmaz ve kefenlenmez, sadece üzerindeki elbiselere sarılır. Üzerindeki silah vb. gibi kefen olmaya elverişli olmayan şeyler de başkalarının yararlanması için çıkarılır. Sonra da cenaze namazı kılınmadan o haliyle defnedilir. Zira Cabir'den rivayet edilen bir hadise göre Peygamber ﷺ, Uhud şehitlerinin, kanlarıyla defnedilmelerini, yıkanmamalarını ve cenaze namazlarının kılınmamasını emretmiştir. (Buhârî)

* Şehidin elbiseleri (kâfirler tarafından) alınmışsa başka bir şeyle kefenlenir.

* Sünnet olan, şehitlerin öldürüldükleri yerde defnedilmeleri, başka bir yere götürülmemeleridir. Zira sahabeden bir grup, ölülerini Medine'ye götürmüş, ancak Rasulullah ﷺ bir münadi/tellal çıkara-

rak ölümlerin öldürüldükleri yere geri götürülmelerini emretmiştir. Ancak bir zaruret söz konusu olursa başka bir yere götürülmelerinde bir sakınca yoktur.

* Kendi silahı ile ve yanlışlıkla kendinin ölümüne yol açan kimseye şehit muamelesi yapılır. Çünkü Müslim, *Sahih*'inde Seleme b. el-Ekva رضي الله عنه'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Hayber savaşı günü kardeşim şiddetli bir şekilde çarpışırken kılıcı geri sekip onun ölümüne neden oldu. Rasûlullah ﷺ'in ashabı bu hususu aralarında konuştular ve 'Kendi silâhı ile ölmüş bir adam!' diyerek onun (şehid olup olmadığı) hakkında şüpheye düştüler. Bunun üzerine ben, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bâzı insanlar kardeşime rahmet dilemekten ve ona dua etmekten çekiniyorlar.' dedim. Rasûlullah ﷺ de "Hata etmişler! O, (Allah yolunda) gayretli bir mücâhid olarak öldü.

Onun için iki kat mükâfat vardır.” buyurdu ve iki parmağı ile işaret etti.

* Müslümanlara ait sınır boyunu beklerken yol kesiciler (eşkiya) veya meşru devlette başkaldırmış asiler tarafından öldürülen kimseye de şehid muamelesi yapılır.²⁴

* Aşağıdaki durumlarda ise şehid yıkılır ve cenaze namazı kılınır:²⁵

a- Eğer düşmanın müdahalesi olmadan bineğinden düşerek ölmüşse,

b- Ölü halde bulunur, ancak üzerinde herhangi bir yara izi görülmezse.²⁶

c- Eğer (yaralıyken, ölmeden) bir şeyler yerse. Çünkü yemek yemesi, onda sabit bir hayat olduğunun göstergesidir.

d- Âdeten uzun bir süre hayatta kalacak olursa.

24 Bkz. *Ahkamu’ş-Şehid*, Abdurrahman el-Umerî, s. 148 vd.

25 Bkz. *eş-Şerhu’l-Mumti’*, İbn Useymin, 5/222.

26 Ancak onun, düşman tarafından zehirlenmiş olduğu anlaşılacak olursa ona şehid muamelesi yapılır.

* İrzını veya malını korurken öldürülen, yırtıcı bir hayvan tarafından öldürülen, yanarak veya taun/veba hastalığı nedeniyle ölen kimseye, her ne kadar şehid dense de onun hükmü farklıdır. Zira o, yıkanır ve cenazesi kılınır.

* Aslolan, bir kabre birden fazla şehidin defnedilmemesidir. Ancak ölülerin sayısının çok olması ve her birinin ayrı bir kabre defnedilmesinin zor olması gibi bir zaruretin olması hariç.

* Dinî bir zaruret olmadığı sürece şehidin kabrinin açılması haramdır.

* "Falan şehittir." denir mi? İmam Buhârî, *Sahih*'inde "Falan şehiddir, denmez." başlıklı bir bab açmış, sonra da Ebu Hureyre'nin Peygamber ﷺ'den rivayet ettiği şu hadisi zikretmiştir: *"Kimin kendi yolunda cihad ettiğini en iyi Allah bilir. Yine kimin kendi yolunda yara aldığını da en iyi Allah bilir."*

Ancak "Falan şehiddir." lafzını, "Biz, ona dünyada şehit muamelesi yapmalı ve onu yıkamamalıyız, cenazesini de kılmamalıyız." anlamında kullanıyorsa, bu caizdir.²⁷ Nitekim selef, Bedir ve Uhud'da öldürülenlerine şehid denmesi konusunda ittifak halindedir. Bu yüzden "Bedir şehidleri, Uhud şehidleri" denilmektedir.

* Kabrin üzerine bina yapmak, mescid inşa etmek ya da isim yazmak haramdır.

Çünkü Müslim, *Sahih*'inde şöyle rivayet etmiştir: "Allah Rasulü ﷺ kabrin kireçle sıvanmasını, üstüne bina yapılmasını ve üzerine oturulmasını yasakladı."

Tirmizî'de "Üzerine yazı yazılmasını" ilavesi de geçmektedir. Tirmizî, hasen sahih olduğunu söylemiştir.

27 *Kitabun fi'l-Cihad Adab ve Ahkam*, Dr. Abdullah Azzam rahimehullah, s. 81.

Esirlerle İlgili Hükümler

1- Devlet başkanı, esirler konusunda, Müslümanların maslahatına olmak üzere şu birkaç durumdan birini yapmakta serbesttir:

* Öldürmek: Çünkü Peygamber ﷺ (yahudi) Benî Kurayza kabilesinden olup sayıları altı yüz ila yedi yüzü arasındaki erkek esirleri öldürtmüştür. Bedir günü de Nadr b. el-Haris ile Ukbe b. Ebi Muayt'ı öldürtmüştür.

* Köle edinmek: Nitekim Buhârî'de şöyle geçmektedir: Peygamber ﷺ, (çoluk çocukları ve malları daha önce ganimet olarak alınmış olan) Hevazin heyetine, tevbe edip İslam'a girmek üzere geldikle-

rinde şöyle demiştir: *"Şimdi siz şu ikisinden birini tercih edin: ya esirleri ya da malları."*

* Fidyersiz/karşılıksız olarak salıvermek ya da fidye karşılığı serbest bırakmak; ki bu fidye de müslüman bir esir yahut mal olabilir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Savaş sona erince de artık ya karşılıksız olarak ya da fidye karşılığı (onları) salıverin."** (Muhammed, 4) Bu ayette esirlerin hem karşılıksız olarak hem de mal karşılığında serbest bırakılmasının caiz olduğu açıkça ifade edilmektedir.

2- Şayet cihad komutanı esirleri öldürme, köle edinme, karşılıksız veya fidye karşılığı serbest bırakma dışında bir yol tercih edip onları esir olarak tutacak olursa bu durumda onlara yapılacak muamele şu şekilde olmalıdır:

* Esirin, dinini terk etmeye zorlanmaması en doğal hakkıdır. O, sadece en güzel yolla İslam'a davet edilir. Nitekim

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Ey Peygamber! Elinizdeki esirlere de ki: Eğer Allah kalplerinizde hayır olduğunu bilirse, size sizden alınan (fidyeden) daha hayırlısını verir ve sizi bağışlar. Çünkü Allah çok bağışlayıcıdır, pek merhametlidir."** (Enfal, 70)

* Esirin haklarından biri, ona yetecek kadar yiyecek ve içeceğin verilmesidir. Bu sebeptendir ki Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Onlar, kendi canları çekmesine rağmen yemeği yoksula, yetime ve esire yedirirler. 'Biz size sırf Allah rızası için yediriyoruz; sizden bir karşılık da teşekkür de beklemiyoruz.' (derler)."** (İnsan, 8-9)

* Esirin haklarından biri de ona uygun ve onun gibisine yaraşır tarzda bir kıyafetin temin edilmesidir. Nitekim Buhârî, *Sahih*'inde Cabir 'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: **"Bedir günü esirler getirildi. Abbas (b. Abdulmuttalib) da getirildi.**

Onun üzerinde elbise yoktu. Bunun üzerine Peygamber ﷺ onun için bir gömlek aradı. Nihayet Abbas'a uygun ölçülerde Abdullah b. Ubey'in gömleğini buldular. Peygamber ﷺ de o gömleği ona giydirdi." O halde İslam, esirin, ona uygun kıyafet hakkını teminat altına alır.

* Nerede olursa olsun uygun bir kalacak yerin ayarlanması. Bu yer, mescidin bir köşesi, özel ve uygun bir hapishane, hatta müminlerden bazılarının evleri dahi olabilir. Peygamber ﷺ zamanında esirler için özel bir yer olmadığı gibi hapishane de yoktu. Bu nedenle o, bazen esirleri mescidde hapseder, bazen de evlerine götürmek üzere Müslümanlar arasında paylaşırdı. Onlar hakkında bir karara varılıncaya kadar böyle devam ederdi.

İmam Ahmed, İbn Abbas'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Peygamber ﷺ, iyi derecede okuma yazma bilen bazı esir-

lere, Ensarın çocuklarına okuma yazma öğrettirmiş ve bunu da onların kurtuluş fidyesi saymıştır." Bilindiği üzere esirin okuma yazma öğretmesi için serbest olması, herhangi bir şeyle bağlı olmaması ve rahatça hareket edebilmesi gerekir. Herhangi bir şeyle bağlanması da kaçmasını engellemek içindir. O nedenle şayet bağlanmaksızın esirin kaçmasına engel olunabiliyorsa bağlamaya gerek yoktur.

* Esirler arasındaki anne ile çocuklar veya baba ile çocuklar ya da kardeşler birbirinden ayrılmazlar. Bu hüküm, savaşta esir alınan kadın ve çocuklar hakkındadır, ancak bunlar da esirlerin bir türüdür. Erkek esirlerle onlar arasındaki ayrım ise sadece ıstılahî bir ayrımdır. Yoksa sonuçta hepsi de esirdir.

Tirmizî'nin Ebu'd-Derda رضي الله عنه'tan rivayet ettiği bir hadiste Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Her kim esirler içindeki anne*

ile çocuğunu birbirinden ayırırsa Allah da o kimseyi kıyamette sevdiklerinden ayırır." Tirmizî şöyle demiştir: Bu, hasen-garib bir hadistir. Peygamber ﷺ'in ashabından ve diğerlerinden oluşan ilim ehli de bu hadise göre amel etmişlerdir. Onlar, esirler içerisindeki anne ile çocukları, baba ile çocukları ve kardeşleri birbirinden ayırmayı mekruh görmüşlerdir.

* Esirlere haksız yere eziyet ve işkence etmemek. Ancak bazı özel durumlarda esirin sahip olduğu bilinen bazı bilgileri öğrenmek için onu aşırı etkilemeyecek şekilde hafif bir işkence uygulanması gerekebilir. Nitekim Peygamber ﷺ, Huyey b. Ahtab'ın amcasını Zübeyr b. el-Avvam'a teslim etmiş, o da ona belirtilen şartlara uygun olarak işkence yapmıştır.²⁸

28 Beyhakî, *es-Sunenu'l-Kubra*, 9/137. İbn Hacer, senedindeki ravilerin sika/güvenilir olduğunu söylemiştir: *el-Feth*, 7/479.

3- Savaş sırasında savaşa katılmayan kadın ve çocukların öldürülmesi caiz olmadığı gibi esir alındıktan sonra da öldürülmeleri caiz değildir. Zira onlar, esir edilmeleriyle birlikte köle statüsüne girerler. Bundan sadece kadının öldürülmeyi hak ettiği bir iş yapmış olması müstesnadır ki o zaman öldürülür. Nitekim Peygamber ﷺ de böyle yapmış, el-Hakem el-Kurazî'nin karısı Bunane'yi, Hallad b. Suveyd'in üzerine el değirmeni atarak onu öldürdüğü için öldürtmüştür.

4- Birini esir alan kimsenin, o esir üzerinde kendiliğinden tasarrufta bulunması ya da onu öldürmesi caiz değildir. Onun hakkında karar vermek komutana aittir.

5- Savaş ve çarpışma sırasında düşmana karşı koyma gücüne sahip olmayan müslümanın, düşmana esir olmayı kabul etmesi caizdir. Nitekim Buhârî, *Sahih*'inde Hubeyb b. Adiy ve arkadaşlarının kâfirlere

esir olmayı kabul ettiklerini, kafirlerin de onları Mekke'ye götürüp köle olarak sattıklarını ve alanların da onları öldürdüklerini anlatan kıssasına yer vermiştir. Ancak ortada teslim olmamayı gerektiren bir durum varsa, mesela bu durumdaki kişi komutansa ya da önemli bilgilere sahip biriyse ve işkence sonrasında bunların açığa çıkmasından endişe ederse o takdirde en doğrusu, Allah kendisine zafer nasip edinceye kadar ya da O'nun yolunda şehid oluncaya kadar savaşmaya devam etmesidir.

6- Müslüman bir esiri kurtarmak, önemli ibadetlerden ve faziletli amellerden biridir. Nitekim Buhârî'nin, *Sahih*'inde Ebu Musa 'tan rivayet ettiği bir hadiste Peygamber şöyle buyurmuştur: *"Esiri kurtarın, aç doyurun ve hastayı ziyaret edin."*

Dolayısıyla esirin kurtarılması, Müslümanların güçleri yettiği oranda gayret

göstermeleri, bu uğurda mal, makam, güç ve gayretlerini sonuna kadar kullanmaları ve tehlikeleri göze almaları gereken ibadet ve itaatlerden biridir. Özellikle de iletişim araçlarının, karşı tarafı etkileme ve onlar üzerinde baskı oluşturma, esirlerin kurtarılması ve içinde bulundukları şartların iyileştirilmesi için verimli çalışmalar yapmanın mümkün olduğu bu zamanda bu daha da önemlidir.

7- Buhârî, *Sahih*'inde Talak kitabının "Kayıp olan kimsenin ailesi ve malı hakkındaki hüküm" başlıklı babında muallak olarak ez-Zuhrî'nin, (düşman yurdunda esir düşüp de) yeri bilinen kimse hakkında şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Onun karısı başkasıyla evlenmez ve malı da (mirasçılar arasında) taksim edilmez. Ancak ondan hiç haber alınmazsa, onun hükmü kaybolmuş kimsenin hükmü gibidir." Yani

dört sene beklenir. Çünkü bu, onun akıbetini öğrenmek için yeterli bir süredir.

8- Buhârî, *Sahih*'inin Feraiz (miras payları) kitabında "Esirin mirası" başlıklı bir bab açmış ve şöyle demiştir: "(Kûfe kadısı) Şurayh, düşman elinde bulunan esiri mirasçı yapar ve 'Esir, o mala diğerlerinden daha çok muhtaçtır.' derdi. Aynı şekilde Ömer b. Abdulaziz *radiyallahu anhuma* da 'Esir, dinini değiştirmedeği müddetçe onun vasiyetini, köle azadını ve malında yaptığı tasarrufları yerine getir. Çünkü o, onun kendi malıdır ve malında dilediği şeyi yapar.' derdi."

9- Mücahid, esaret altında öldüğü zaman şu iki durum söz konusu olur:

a- Hastalık ve benzeri gibi düşmanın müdahalesi söz konusu olmayan bir sebepten dolayı ölürse ona şehid muamelesi yapılmaz. O nedenle de yıkanır, kefenlenir ve cenazesi kılınır.

b- Esaret altındayken düşman eliyle öldüğü zaman da iki ihtimal söz konusudur:

Birinci ihtimal: Düşman, onu Müslümanlarla kâfirler arasındaki savaş devam ederken öldürürse bu durumda o, kâfirlerle yapılan savaşta şehid olmuş sayılır. Ve ona savaş şehidine uygulanan hükümler uygulanır.

İkinci ihtimal: Düşman onu savaş bittikten sonra öldürürse, bu durumda doğru olan görüşe göre o, savaş şehidi sayılmaz. O nedenle de yıkanır, kefenlenir ve cenazesi kılınır. Çünkü o, savaş dışında öldürülmüştür. Bu sebeple de savaş şehidi sayılması için gerekli olan şartlardan biri eksik kalmıştır. Ancak kâfirlerle savaşmaktaki niyeti Allah'ın sözünü/dinini yüceltmek idiyse o, ahiret şehidi sayılır.²⁹

10- Kâfir biri esir alınır da sonra o, Müslüman olduğunu söylerse bu durumda

²⁹ Bkz. *Ahkamu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebilillah*, 1/239.

Müslüman olması, onu esaretten kurtarır mı, kurtarmaz mı? Bu konuda devlet başkanının görüşüne ve kararına başvurulur. Nitekim Peygamber ﷺ'in uygulamasından anlaşılan da budur. Zira o, bir seferinde bunu kabul etmiş, bir seferinde de kabul etmemiştir.

Nitekim Müslim, *Sahih*'inde İmran b. Husayn'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Sakîf kabilesi, Ukayl oğullarının müttefiki idi. Sakîf, Rasulullah ﷺ'in ashabından iki kişiyi esir aldı. Rasulullah ﷺ'in ashabi da Ukayl oğullarından bir kişiyi esir aldı ve onunla birlikte el-Adbâ (ismindeki deveye) de el koydular. Adam bağlı olduğu sırada Rasûlullah ﷺ oraya geldi. Adam, 'Ey Muhammed!' diye seslendi. Peygamber ﷺ de onun yanına gelerek "Ne istiyorsun?" diye sordu. Adam, 'Beni neden dolayı (esir) aldın? Hacıları(n develerini) geride bırakan (deveme) niçin el koydun?' dedi.

Peygamber ﷺ meselenin önemine dikkat çekerek *"Seni müttetiklerin olan Sakîf'in işlediği bir suçtan dolayı esir aldım!"* dedi ve sonra da arkasını döndü. Adam tekrar seslenerek 'Ey Muhammed, ey Muhammed!' dedi. Rasulullah ﷺ merhametli ve yumuşak kalpliydi. Bu sebeple ona dönerek 'Ne istiyorsun?' diye sordu. Adam da 'Ben müslümanım.' dedi. Bunun üzerine Peygamber ﷺ, *'Eğer sen bu sözü kendi işine sahipken (esir olmadan önce) söylemiş olsaydın tam anlamıyla kurtulurdun!'* buyurdu ve sonra da dönüp gitti... Daha sonra Rasulullah ﷺ bu adamı (Sakiflilerin elindeki) iki müslümana karşılık fidye olarak verdi. Deveyi de kendisine aldı."

Esirin Müslüman olmasının kabul edileceğine delalet eden rivayetler de gelmiştir. Bunlardan biri, Buhârî ve Müslim'in rivayet ettikleri -buradaki lafız Müslim'e aittir- ve Usame b. Zeyd ile ilgili hadistir. Şöyle ki,

Usame, savaş sırasında çarpıştığı birini, "La ilahe illallah" demesine rağmen öldürmüştü. Peygamber ﷺ de ona, "*Lâ ilâhe illallah' dedikten sonra onu öldürdün, öyle mi?! Peki, 'Lâ ilâhe illallah' kıyamet günü karşına çıktığında ne yapacaksın?*" demiştir.

Esir, müslüman olduğunda şu hadis gereğince canını koruma altına almış olur: "*Bana insanlar, 'La ilahe illallah/Allah'tan başka hak ilah yoktur.' deyinceye kadar onlarla savaşmam emredildi. 'La ilahe illallah' dediklerinde ise kanlarını ve mallarını bana karşı koruma altına almış olurlar.*" (Buhârî, Müslim)

* Mücahidin, düşman esaretinden kaçmaya imkân bulursa, onlardan gücü yettiği kadarını öldürme ve mallarından da imkân bulabildiği kadarını alma hakkı vardır.

* Müslüman bir esir, kâfirlerin yurdunda kalma şartıyla serbest bırakılacak olursa iki durum söz konusu olur:

a) Dinini açıkça yaşama imkânı bulursa bu şarta bağlı kalır.

b) Dinini açıkça yaşama imkânı bulamaz ve bu konuda baskı altında olursa o zaman -ağır basan görüşe göre- dinini kurtarmak için onların yurdundan kaçır. Ancak söz verdiği şart gereği onlardan herhangi bir kimseyi öldürmesi ya da mallarını alması caiz olmaz.

* Müslüman bir esir, İslam yurdundan fidyesini getirmesi şartıyla serbest bırakılacak olursa bu şarta uyması ve söz konusu malı onlara göndermesi gerekir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Antlaşma yaptığınız zaman, Allah'ın (şahit olduğu o) anlaşmayı yerine getirin."** (Nahl, 91)

Ganimetlere Dair Hükümler

1- Devlet başkanı; füze, tank gibi ganimetlerin kamu yararı için paylaştırılmasını uygun görürse, bunu yapabilir, çünkü yetkisi vardır.

2- Ganimet malı taksim edilmeden önce ondan bir şey almak caiz değildir. Zira Buhârî, *Sahih*'inde Abdullah b. Ömer *radiyallahu anhumâ'nın* şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Sefer zamanı Peygamber ﷺ'in yük eşyalarından sorumlu olan ve Kirkire denilen bir adam vardı. Bu adam öldü. Allah Rasulü ﷺ de "O, cehennemdedir." buyurdu. Bunun üzerine sahâbe, onu görmeye gittiler ve (adamın evindeki eşyaları arasında) ganimet malından çalmış olduğu anlaşılan bir aba buldular."

3- Mücahidlerin hakkı olan ganimet taksim edilmeden önce ondan çalan kimsenin akıbeti bu olunca mücahidler için toplanmış olan cihad mallarını yiyen kimsenin hali ne olur?! Onların hakkı olan malları Allah'ın onlar üzerindeki hakkını gözetmeden sağa sola saçıp savuran kimsenin cezası ne olur?!

4- Müslümanların, savaş için küfür diyarında (daru'l-harb) oldukları sürece kafirlerin yiyeceklerinden yemelerinin caiz olduğu konusunda âlimler icma etmişlerdir. Dolayısıyla da onlar, ihtiyaçları kadarıyla kafirlerin yiyeceklerinden yiyebilirler.³⁰ Nitekim Buhârî, *Sahih*'inde İbn Ömer *radiyallahu anhuma*'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Biz gazalarımız sırasında bal ve üzüm (gibi yiyecek şeyler) bulurduk da bunları yerdik, ancak yanımıza alıp götürmezdik."

30 Bkz. *Şerhu Sahihi Müslim*, 11/344.

5- Fakihlerin cumhuru bu yiyeceklerin İslam yurduna götürülmesinin caiz olmadığı görüşündedir. Götürülmüşse de iadesi gerekir. Yine bu yiyeceklere el konulup küfür diyarında (daru'l-harb) satılmaları da caiz değildir.

6- Ganimet taksim edilmeden önce ganimet olan bineklere binilmesi ve böyle elbiselerin giyilmesi caiz değildir. Zira Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Kim Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsa, müslümanların (henüz taksim edilmemiş) ganimet mallarından olan bir hayvana, onu zayıflatıncaya kadar binip de sonra onu (bu haliyle) gerisin geriye ganimet malları arasına bırakmasın. Kim Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsa, müslümanların (henüz taksim edilmemiş) ganimet mallarından olan bir elbiseyi eskitinceye kadar giyip de sonra onu (bu haliyle) gerisin geriye ganimet malları arasına bırakmasın."* (Ebû Dâvûd)

Şayet mücahid, bu konuda mecbur kalırsa, mesela kendi bineği ölürse ya da hava soğuk olur da giyecek bir şeyi olmazsa, bu durumda zaruret miktarınca ve ihtiyaç kadarıyla onları kullanır, sonra da ganimet malları arasına geri koyar.

* Kâfirlere ait hayvanların kesilmesi ise şu üç durumda caizdir:

a- Mücahidlerin yiyeceğe ihtiyacı varsa. Bu durumda sığır, deve ve koyun gibi kendileri için mubah olan hayvanlardan ihtiyaçlarını karşılayacak kadarını kesebilirler.

b- Hayvanların, kâfirler tarafından savaşta Müslümanlara karşı kullanılıyor olması. Mesela fiilen üzerinde savaşılan atlar gibi...

c- Hayvanın, domuz gibi dinen öldürülmesine müsaade edilmiş bir hayvan olması.

7- Mücahid, savaş sırasında silahını kaybedecek olursa ganimetten bir silah alması caizdir. Ancak daha sonra onu iade eder.

8- Yiyecekleri kendine saklayıp başkalarını mahrum bırakmak caiz değildir. Nitekim Ebû Dâvûd, Ebu Lebid'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Biz, Abdurrahman b. Semura ile beraber Kabil'de idik. İnsanlar bir ganimet ele geçirip onu yağma ettiler. Bunun üzerine Abdurrahman kalkıp bir konuşma yaptı ve 'Ben, Rasûlullah ﷺ'i yağmacılığı yasaklarken işittim.' dedi. Bunun üzerine insanlar, aldıkları malları geri verdiler, Abdurrahman da malları onların arasında taksim etti."

9- Bineklerin, ihtiyaçları ölçüsünde düşman arazisinde otlatılması caizdir. Zira Peygamber ﷺ, Hayber'de şöyle buyurmuştur: "Yiyin, hayvanlarınıza yedirin,

ama yanınıza bir şey alıp götürmeyin."

(Beyhakî, Abdullah b. Amr'dan, 18004)

10- Düşman yurdundaki ganimet arasında bulunan ilaçların kullanılması, ihtiyaç halinde caizdir. Aynı şekilde düşman yurdunda bulunan hastanelerin bütün imkânları ve malzemeleriyle birlikte kullanılması, mücahidlerin orada tedavi edilmesi ve onlar için gerekli ilaçların sağlanması caizdir.

Kadınların Esir Alınması İle İlgili Hükümler

1- İster kitap ehlerinden (yahudi veya hıristiyan), ister mecusi isterse de Arap olsun, düşman kadınlarının köle edinilmesi caizdir. Çünkü bu konudaki ayet ve hadisler umumidir. O nedenle kâfir olan ve savaş sırasında esir alınan tüm kadınlar, cariyeye olur.³¹

2- Mücahidin, esir bir kadını seçip kendine ayırma hakkı yoktur. Çünkü o,

31 Ordu komutanının, bu konuda maslahatı göz önünde bulundurması gerekir. Çünkü köle edinme, özellikle de zayıf olunan dönemlerde yalan yanlış ve art niyetli bir takım propagandalara sebep olabilir. O nedenle ben, bu dönemde daha baskın olan bir zararın önlenmesi açısından bu kapının kapalı tutulmasını daha uygun buluyorum.

ganimete dâhildir ve ganimetlerde de ancak komutanın izninden sonra tasarrufta bulunulabilir. Zira komutan, olabilecek art niyetli propagandalardan dolayı kadınların köle edinilmemesini daha uygun görebilir. Özellikle de zayıf olunan dönemlerde.

3- Mücahidin payına bir cariye düşecek olursa, cariyenin hamile olup olmadığını anlayıncaya -yani o, bir kez hayız (ay hali) olup da temizleninceye- kadar onunla ilişki kurması caiz değildir. Zira Ruveyfi' b. Sabit el-Ensârî'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Dikkat edin! Ben size, ancak Huneyn'de Rasûlullah ﷺ'den işittiğim bir sözü naklediyorum. O şöyle buyurdu:

'Allah'a ve âhiret gününe iman eden hiçbir kimsenin, kendi suyuyla başkasının ekinini sulaması -yani hamile câriyelerle ilişki kurması- helal değildir. Allah'a ve âhiret gününe iman eden hiçbir kimsenin,

esir alınan bir kadınla hamile olup olmadığını anlamadan ilişki kurması helâl değildir.” (Ebû Dâvûd)

4- Hamile olanlarla da doğuruncaya kadar ilişki kurmak caiz değildir. Zira Ebû Said el-Hudrî rahîmehi’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasûlullah rahîmehi Evtas esirleri hakkında şöyle buyurdu: *“Hamile olan (esir) kadınla doğuruncaya kadar ilişki kurulmaz.”* (Ebû Dâvûd)

5- Cariyeyle ilişki kurmak, sadece onun sahibinin hakkıdır. Sahibinin dışındaki birinin ona yaklaşması caiz değildir.

6- Adamın, cariyesiyle olan ilişkisinde, onun izni olmaksızın azil yapması³² caizdir.

7- En faziletlisi, mücahidin sahip olduğu köleyi azat etmesidir. Zira Müslim, *Sahih*’inde Ebu Hureyre’den naklen Rasûlullah rahîmehi’ın şöyle buyurduğunu rivayet et-

32 Azil, erkeğin ilişki sırasında kadının cinsel organının dışına boşalmasıdır.

miştir: "Kim bir köle azat ederse Allah Teâlâ kölenin her bir organına karşılık onun bir organını, hatta üreme organına karşılık da üreme organını, cehennem ateşinden azat eyler."

Mücahidlerin Uyması Gereken Genel Âdab

1- Yöneticilik hususunda hırslı olmamak: Abdurrahman b. Semura'dan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ ona şöyle demiştir: *"Ey Abdurrahman b. Semura! Yöneticiliğe talip olma! Çünkü yöneticilik, senin isteğin üzerine sana verilecek olursa, görevinde kendi başına (yardımsız) kalırsın. Eğer yöneticilik sana sen istemeden verilirse, bu konuda sana (Allah tarafından) yardım edilir."* (Buhârî, Müslim)

Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"İleride sizler, yöneticiliği çok isteyeceksiniz; fakat yöneticilik kıyamet gününde pişman-*

lık sebebi olacaktır. Onun başı ne tatlıdır! Sonu ise ne acıdır!” (Buhârî)

2- Tartışma ve çekişmeyi terk etmek:

Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Ben, haklı dahi olsa çekişmeyi terk eden kimse için cennetin kenar yerinde bir eve kefilim.”*

(Ebû Dâvûd) O halde mücahid, en kötü hastalık olan tartışma ve çekişmeden sakınmalıdır. Çünkü bu hastalık, birliği dağıtır, sevgiyi öldürür, kin ve nefreti yayar. Tartışma konusu olan mesele ne kadar önemli olursa olsun, cihad ve dinin uygulanması bütün tartışmaların üstündedir.

3- İctihada dayalı meselelerde muhalif görüşte olan kişiye karşı çıkılmaz ve küsülmez: Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Bunlar, ictihada dayalı meselelerdir. O nedenle bunlardan birinde bir kısım âlimlerin görüşüne göre amel eden kimseye karşı çıkılmaz ve

küsülmez.”³³ Özellikle de bazı sünnetlerde durum böyledir. Mesela namazın sünnetleri ve benzeri ibadetler gibi...

4- Din kardeşlerine karşı alçakgönüllü olmak, hataları affetmek ve kusurlarını görmezden gelmek: Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Allah Teâlâ, başkalarını affeden bir kulun mutlaka izzetini artırır. Her kim de Allah için tevazu gösterirse Allah Teâlâ mutlaka onu yüceltir.”* (Müslim)

5- Din kardeşlerini kendine tercih etmek (diğerkâm olmak): Allah Teâlâ, şöyle buyurmuştur: *“Kendileri ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları (muhacirleri) kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşu erenlerdir.”* (Haşr, 9)

Bu konuda sahabe -Allah onlardan razı olsun- diğerkâmlığın en üstün örneklerini sergilemişlerdir. Hatta hayatlarının son an-

33 Mecdûu'l-Fetava, 24/16.

larında bile bunu terk etmemişlerdir. Nitekim Yermuk savaşı Müslümanların zaferiyle sonuçlandığı sırada savaş meydanında üç mücahid ağır yaralı bir halde yatıyordu. Bunlar Haris b. Hişam, Ayyaş b. Ebu Rabîa ve İkrime b. Ebu Cehl idi. Haris, içmek için su istedi. Ona su uzatılınca İkrime ona baktı. Bunun üzerine Haris, "Suyu ona götürün." dedi. İkrime'nin yanına vardıklarında Ayyaş da ona baktı. Bunun üzerine o da "Suyu Ayyâş'a götürün." dedi. Ayyaş'ın yanına gittiklerinde ise onun ruhunu teslim etmiş olduğunu gördüler. Bunun üzerine diğer ikisinin yanına döndüler, ancak onların da Ayyaş'a katıldıklarını gördüler. *Allah hepsinden razı olsun ve onlara bir daha asla susamak üzere Kevser havuzundan içirsin.*

6- Din kardeşlerinin hizmetine koşmak ve ihtiyaçlarını karşılamak.

7- Güzel ahlak sahibi olmak:

Ebu'd-Derdâ'dan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Kıyamet gününde müminin terazisinde güzel ahlaktan daha ağır gelecek hiçbir şey yoktur. Allah, kötü ahlaklı ve ağzı bozuk kimseden nefret eder."* (Tirmizî, "sahih" kaydıyla)

8- Vakti faydalı işlerle değerlendirmek: Mesela Kur'ân-ı Kerim okumak, ilim öğrenmek, öğretmek, antrenman yapmak gibi faydalı ve değerli işler... Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Kur'ân okuyun. Çünkü Kur'ân, kıyamet gününde kendisini okuyanlara şefaathçi olarak gelecektir."* (Müslim)

"Sizin en hayırlılarınız, Kur'ân'ı öğrenen ve öğretenlerdir." (Buhârî)

9- Sayı çokluğu ve güçle gurura kapılmamak: Çünkü kişinin sahip olduklarıyla gurura kapılması, çoğu zaman yenilgiye sebep olur. Halbuki kişi de, sahip olduğu güç ve imkânlar da Allah'ın irade ve takdiri altındadır. Nitekim Müslümanlar, Huneyn

savaşı günü Peygamber ﷺ aralarında olduğu halde ilk anda bozguna uğramışlardı. Bunun sebebi de çokluklarıyla gurura kapılmış olmalarıydı. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Andolsun ki Allah birçok yerde ve (özellikle de) Huneyn gününde size yardım etmiştir. Hani (o gün) çokluğunuz sizi böbürlendirmişti de bunun size hiçbir faydası olmamıştı.”** (Tevbe, 25)

Allah Teâlâ, başarı ve yardımıyla yanında yer almadığı sürece insan zayıftır. Bu yüzden mücahide düşen, âlemlerin Rabbi Allah karşısında zillet ve tevazu göstermek ve O’na ihtiyacını arz etmektir. Olur ki Allah, zilletini görür de ona merhamet eder.

10- Kişiler ve komutanlar hakkında aşırı gitmekten, onların güçlerini büyüterek yenilmez olduklarını düşünmekten ya da ayırım yapmaksızın bütün görüşlerine taassupla sarılmaktan sakınılmalıdır.

Cihad Sırasında İbadetler

Savaş kızıştığı ve iki taraf birbiriy-le karşılaştığı zaman ortaya çıkan arızî birtakım haller, dinin bütün ahkâmında kendini gösterir. İbadetlerden başlayıp hadlere, haramlara ve dokunulmazlıklara, oradan da ahlak ve âdetlere varıncaya kadar İslam'ın bütün alanları savaşın şiddetinden etkilenir. Nitekim bu konunun ayrıntıları, savaş hallerinden etkilendiğine dair hakkında açık nasların (ayet ve hadislerin) bulunduğu hususları içeren bu bölümde gelecektir. Hakkında biza-tihi nas bulunmayan ve cihad farzı ile çatışan ya da onunla bir arada yapılması mümkün olmayan hususlar ise üzerinde ittifak bulunan usûl kaideleri ışığı altında

değerlendirilir. Mesela iki maslahattan en önemlisinin gerçekleştirilmesine öncelik verilmesi, iki zarardan en hafif olana katlanarak daha ağır olanın önlenmesi gibi... Bunlar duruma göre ihtiyaç kadarıyla belirlenir ve Müslümanlar bunların yeri ve zamanı konusunda fikir yürüterek gerekeni yaparlar.

Temizlik Bölümü

1- Elbiseye necaset bulaştığı zaman bu necaset, onu ortadan kaldıracak herhangi bir yolla temizlenir. Bu da suyla yıkama, kazıma, toprakla ovalama ya da benzeri bir şekilde olabilir.

2- Temiz su ile necis su arasında bir karışıklık yaşandığında yapılması gereken, ikisi arasında bir inceleme yaparak karara varmaktır.

3- Suyu temiz bir şey düştüğü zaman şayet düşen şey suya baskın gelir ve suyu ona su denmeyecek bir hale getirirse o suyla abdest alınmaz. Mesela bir su kabına çay düştüğünde şayet su, onu gören kimsenin "Bu, çaydır." diyeceği kadar de-

gişirse o suyla abdest alınması caiz olmaz. Çünkü o, artık su olmaktan çıkmıştır.

4- -Az veya çok- suyun tadı, rengi ya da kokusu necasetle değişmedikçe necis olmaz.

5- Kâfirlerin kaplarını -zorunluluk halinde- kullanmak mubahtır. Ancak kâfirlerin onları necis şeylerde kullandıkları biliniyorsa caiz olmaz. Nitekim Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Onların kaplarında yemek yemeyin! Ancak onlardan başka kap bulamadığınız takdirde onları yıkayıp içinden yiyebilirsiniz."* (Buhârî, Müslim)

6- Yerdeki delik ve yarıklara küçük abdest bozmak, açık alanlarda yere çömelmeden elbiseyi açmak, cinsel organa -özellikle de küçük abdest bozarken- sağ elle dokunmak mekruhtur.

7- Ayakta küçük abdest bozmak iki şartla caizdir: İdrarın sıçrayıp bulaşmasından ve avret yerinin başkaları tarafından

görülmesinden yana emin olmak. Bu iki şart mevcut olsa da en faziletlisi, oturarak yapmaktır.

8- Ön ve arkadan çıkan necaseti küçük taşlarla temizlemenin birtakım şartları vardır ki bunlar şunlardır: Taşların temiz olması, temizleyici nitelikte olması; kemik, dışkı/tezek, yiyecek maddesi ya da hürmeti hak eden bir şey olmaması, iyice temizleyecek şekilde en az üç kez kullanılması.

9- Su mevcut olsa bile taşla taharet yapılması caizdir. Her ikisini bir arada kullanmak ise temizlik açısından daha faziletlidir.

10- Canlı olan hayvandan bir şey kesilecek olursa, yenmesi caiz olmaz. Çünkü Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Hayvan canlıyken vücudundan kesilen parça, leş hükmündedir."* (Tirmizî)

Bundan şu durumlar istisnadır:

a- Avlanmış olup da eti sağa sola saçılmış olan av hayvanı. Bunun tümünün yenmesi caizdir.

b- Kendiliğinden ölmüş haldeyken de yenmesi caiz olan balık ve çekirge.

*** Vedî, mezî ve menî arasındaki fark**

a- Vedî, genelde idrardan sonra gelen beyaz bir sudur ve necistir. Bu durumda abdest alınması gerekir.

b- Mezî, genelde cinsel ilişki ve benzeri şeyler düşünüldüğünde gelen beyaz, yapışkan bir sudur ve necistir. Bu durumda hem cinsel organın ve husyelerin yıkanması hem de abdest alınması gerekir. Elbiseye bulaşacak olursa üzerine su serpip ıslatmakla yetinilir. Nitekim Peygamber ﷺ böyle emretmiştir.

c- Meni ise tazyikle çıkan ve peşinden de cinsel ilişki ya da ihtilamdan kaynaklanan şehvetin (cinsel arzunun) sona ermesini müteakip bir gevşeme hali meydana

gelen yapışkan bir sudur. Bundan dolayı gusül almak gerekir. Elbiseye bulaşacak olursa sünnet olan temizlenme şekli şudur: Eğer kuru ise çitilenip ovalanır, yaş ise yıkanır. Nitekim Aişe *radiyallahu anha*'dan sahih olarak nakledildiği üzere o, Allah Rasülü ﷺ'in elbisesini bu şekilde temizlerdi.

*** Menî ve mezî arasındaki fark**

a- Meni birkaç tazyikle çıkar. Mezi ise bir iki damla halinde çıkar.

b- Meninin peşinden şehvetin sona ermesini müteakip bir gevşeme hali meydana gelir. Mezide ise böyle bir gevşeme meydana gelmez ve şehvet hali de sona ermez.

c- Meninin çıktığı mutlaka anlaşılır. Ama mezinin çıktığı anlaşılmayabilir.

* Rasûlullah ﷺ, ihtilam olduğunu hatırlamadığı halde (çamaşırında) ıslaklık olan erkeğin durumu sorulunca "Gusleder" buyurdu. İhtilâm olduğunu hatırlayan,

fakat (çamaşırında) ıslaklık olmayan kişinin durumu sorulunca da *"Ona gusül gerekmez."* buyurdu. Ümmü Süleym, "Bu durumda olan kadına gusül gerekir mi?" diye sordu. Rasûlullah ﷺ, *"Evet; çünkü kadınlar, erkeklerin benzeridir."* buyurdu. (Tirmizî; el-Elbânî, "sahih" der.)

11- Eti yenen hayvanların idrarı ve dışkısı temizdir. Zira bir adam, Peygamber ﷺ'e, "Koyun ağılarında namaz kılınır mı?" diye sormuş, o da *"Evet (kılınır)."* buyurmuştur. (Müslim)

12- Eti yenmeyen hayvanların idrarı ve dışkısı ise necistir. Zira Abdullah b. Mesud ؓ'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Peygamber ﷺ helâya çıktı ve bana da kendisine üç tane küçük taş getirmemi emretti. Ben de sadece iki taş bulabildim. Üçüncüsünü aradım, fakat bulamadım. Bunun için de bir tezek (kuru hayvan dışkısı) aldım ve bunları Peygamber ﷺ'e

götürdüm. O, iki taşı aldı, tezeği ise attı ve **"Bu pistir."** buyurdu. (Buhârî; İbn Huzeyme, "eşek dışkısı" olduğunu söyler. Bkz. *Fethu'l-Bârî*, 1/257)

13- Mestlerin ve mest ayarındaki çorapların üzerine meshetmek caizdir. Aynı şekilde deriden başka bir şeyden yapılmış olsa bile mest benzeri şeyler üzerine meshetmek de caizdir. Mesela bugün postal olarak bilinen asker botları böyledir. Ancak bunların, mest şartlarını taşımaları gerekir ki bu şartlar da şunlardır: Kendi başına ayakta durması, uzun süre yürünebilecek kadar dayanıklı (ve su geçirmez) olması, mubah bir şeyden imal edilmiş olması, temiz olması ve ayakları aşık kemiklerine kadar (bileklerle birlikte) örtmesi.

14- Mestlerin üzerine meshedebilmek için bazı şartlar vardır:

- a- Mestlerin abdestli giyilmiş olması.
- b- Temiz olmaları (üzerinde necaset bulunmaması).

c- Meshin abdest için yapılıyor olması. Gusül almak gerekiyorsa mestlere mesh yapılamaz.

d- Meshin belirli süreler içinde yapılması. Bu süre, seferî/yolcu olmayanlar için bir gün bir gecedir. Seferî olanlar içinse üç gün üç gecedir.

Ancak bu belirli vaktin dolmasından sonra mestlerin çıkarılmasında mücahid için herhangi bir zarar söz konusu olursa -mesela düşmana karşı canından endişe etmesi ya da düşmanı elden kaçırmaması gibi- o zaman zaruretten dolayı süresi dolmuş olan mestlerin üzerine meshetmesi caiz olur. Şeyhulislam İbn Teymiyye *rahimehullah*'ın fetvası bu yöndedir. (Bkz. *Mecmûu'l-Fetâvâ*, 21/177)

Buna şu rivayet de delil gösterilebilir: Ukbe b. Âmir, Şam bölgesinin fethedildiğini haber vermek üzere Ömer b. el-Hattab'ın yanına gelmişti. Ömer ona,

"Mestlerini ayaklarına ne zaman giydin?" diye sordu. Ukbe de "Cuma günü" dedi. (Ömer'in yanına da Cuma günü ulaşmıştı.) Ömer, "Onları hiç çıkardın mı?" diye sordu. Ukbe, "Hayır" cevabını verince Ömer ﷺ, "Yaptığın, sünnete uygun düşmüş." dedi.

15- Delik ve ince olsa bile üzerinde yürünebildiği müddetçe mest benzeri çorap üzerine de meshedilebilir.

16- Mesh süresi, mestin üzerine ilk mesh verildiği andan itibaren başlar.

17- Mesh süresi, namaz vakitlerine göre değil normal zamana göre hesaplanır. Mesela mesti giydin ve ikindi vakti saat 5'te abdest alıp mestlerini meshettin. Buna göre mesh süresi, seferi/yolcu olmayan kimse için ertesi günün ikindi vakti saat 5'te dolar.

18- Mesh süresinin bitmesiyle abdest bozulmadığı gibi mesti çıkarmakla da abdest bozulmaz. Ancak bu halde onları bir

kez daha giyip üzerine meshetmek, ancak yeni bir abdest aldıktan sonra caiz olur.

19- Meshin başlangıç süresi hakkında şüphe edilirse; mesela ilk olarak öğle namazında mı, yoksa ikindi namazında mı meshedildiği konusunda şüpheyeye düşülürse, meshin başlangıç süresi olarak ikindi namazı kabul edilir. Çünkü aslolan, mest üzerine meshetmemiş olmaktır. Zira bu, arızî bir durumdur.

20- Abdest azalarından birinde bir yara varsa bunun farklı dereceleri söz konusudur:

a- Yara açık olur ve yıkanması da zarar vermezse yıkanması farzdır.

b- Yara açık olur, ama meshedilmesi değil de yıkanması zarar verirse meshe-dilmesi farz olur.

c- Yara açık olur, yıkanması da, meshe-dilmesi de zarar verirse bu durumda orası ya abdestin başında ya da abdest bittik-

ten sonra teyemmüm edilir. Âlimlerin görüşleri içinde en doğru olanı budur.³⁴

d- Yaranın üzerinin alçı, sargı bezi vb. bir şeyle örtülü olması ve bu şeye de ihtiyaç duyulması (çıkarılmasının sakıncalı olması) halinde yarayı örten şeyin üzerine meshedilir. Bu, o organın yıkanmasının ve teyemmüm edilmesinin yerine geçmiş olur. Zira bir şeyin yerine geçenle o şey bir arada yapılmaz.

21- Mücahidin abdest azalarından biri kopacak olursa bu durumda üç ihtimal söz konusudur:

Birinci ihtimal: Kolun, dirseğin üst tarafından veya ayağın, bileğin üst tarafından kopması. Bu durumda bunları yıkama farziyetinin düştüğü konusunda alimler arasında hiçbir ihtilaf yoktur. Çünkü yıkanması gereken yer kopmuştur, artık mevcut değildir. Ancak söz konusu organın ab-

³⁴ Bkz. *Ahkâmu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi'l-Fıkhî'l-İslâmî*, 1/82.

destten mahrum kalmaması için uç tarafının su ile mesh edilmesi müstehaptır.

İkinci ihtimal: Kolun, dirseğin alt tarafından veya ayağın, bileğin alt tarafından kopması. Bu durumda bunların geriye kalan kısımlarının yıkanmasının farz olduğu konusunda âlimler arasında hiçbir ihtilaf yoktur.

Üçüncü ihtimal: Kolun, tam dirsekten veya ayağın, tam bilekten kopması. Bu durumda doğru olan görüşe göre kesik yerlerin ucunun yıkanması farzdır.³⁵

* Mücahid, bir mest giyse, sonra abdestini bozup mestinin üzerine meshetse, daha sonra da o mestin üzerine bir başka mest giyse ikincisinin üzerine de meshedebilir. Ancak mesh süresi, ikinci mestin üzerine yapılan meshe göre değil ilk mestin üzerine yapılan meshe göre hesaplanır.

³⁵ Ahkâmu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi'l-Fikhi'l-İslâmî, 1/86.

* Mücahid, üst üste iki mest giyse ve üsttekinin üzerine meshetse, daha sonra da onu çıkarsa, bu durumda üstteki mestin üzerine yapılan ilk meshle başlayan mesh süresi bitinceye kadar alttaki mestin üzerine meshetmesi caizdir.

* Sarık üzerine mesh vermek caizdir. Zira Buhârî'de Ömer رضي الله عنه'in şöyle dediği geçmektedir: "Peygamber ﷺ'i sarığının ve iki mestinin üzerine meshederken gördüm." Mücahid, başını düşman tarafından gelebilecek darbelere karşı koruyan, başa bağlanan ve çıkarılması da zor olan bir şey (miğfer vb.) takacak olursa abdest aldığı zaman onun üzerine meshedebilir.

* Sarığın üzerine meshedebilmek için onun abdestli olarak takılmış olması şart olmadığı gibi belli bir süreye riayet etmek de şart değildir. Ancak bu konuda ihtiyatlı olunursa daha güzel olur.

* Yara, kırık vb. bir zarureten dolayı yapılan alçı ve onun yerini tutan şeyler üzerine meshetmek caizdir.

* Alçı ve onun yerini tutan şeyler -mesela pamuklu bezler gibi- üzerine meshedebilmek için bunların abdestli olarak sarılmış olması şart değildir. Bunların kalması gerektiği sürece de bu böyledir.

* Alçı ve diğer sargıların, ihtiyaç yerini aşmaması gerekir. Çünkü bunların meshedilmesi, ancak zarureten dolayı caizdir. O nedenle de bu tür şeyler sarılırken sadece ihtiyaç yeriyle sınırlı kalınması gerekir. (Yara olmayan yer gereksiz yere sarılmamalıdır.)

* Mesh nasıl yapılır?

1- **Sarık:** Sarığın tümü ya da büyük çoğunluğu meshedilir. Perçem, başın yan tarafı ve iki kulak gibi başın açıkta kalan yerlerinin meshedilmesi de sünnettir.

2- Mest: Ayak parmaklarından başlanarak ayak bileğinin üstüne kadar meshedilir. Ayağın altı ve yan tarafları meshe-dilmez.

3- Alçı ve sargı: Bunların her tarafı meshedilir.

4- Başını düşman tarafından gelebilecek darbelere karşı koruyan, başa bağlanan ve çıkarılması da zor olan bir şey (miğfer vb.) takan mücahid, abdest aldığı zaman onun üzerine meshedebilir.³⁶

* Kur'ân'a dokunabilmek için abdestli olmak müstehaptır. Hasan-ı Basrî bu görüştedir. (Savaş halinde bu görüşle amel edilebilir.)

* Suyun kullanılması mümkün olmayınca teyemmüm almak caizdir. Bu da suyun ya gerçek anlamda hiç mevcut olmaması ya da mevcut olmakla birlikte yok hükmünde sayılması durumunda söz

36 Bkz. *Ahkâmu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi'l-Fıkhî'l-İslâmî*, 1/125.

konusu olur. Suyun mevcut olmakla birlikte yok hükmünde sayılmasına, az olup da sadece içmeye yetecek kadar olması veya kullanılmasının sağlık açısından zararlı olması durumları örnek verilebilir.

1- İnsan, havanın çok soğuk olduğu bir gecede -özellikle de sabah namazı vaktinde- ihtilam olursa, şayet su ısıtmak mümkünse öyle yapar, aksi takdirde sağlığı açısından endişe edecek olursa teyemmüm alır. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"O halde Allah'a karşı gücünüz yettiğince takvalı olun."** (Teğabun, 16)

Su olmadığı zaman gusül yerine teyemmüm edildiğinde, su bulunursa gusül alınması gerekir. Zira Buhârî'nin, *Sahih*'inde İmran b. Husayn'dan rivayet ettiği uzunca bir hadiste şöyle geçmektedir: "Rasûlullah ﷺ bir kenara çekilmiş ve cemaatle beraber namaz kılmayan bir adam gördü. Ona, *"(Cemaatle namaz kılmana) engel olan ne-*

dir?" diye sordu. O da "Cünüp oldum ve hiç su yok." dedi. Bunun üzerine Peygamber ﷺ, "Toprakla teyemmüm et, o sana yeter." buyurdu. Daha sonra su gelince Peygamber ﷺ, o adama su verdi ve şöyle dedi: "Bunu başından aşağı dök (gusül al)." Yani teyemmümün yerine suyu kullan. Fakihlerin geneli bu görüştedir.³⁷

2- Mücahid, esir düşer de kendisine su verilmeyecek olursa teyemmüm eder. Suyu bulduğu zaman da kıldığı namazları iade etmesine gerek yoktur.³⁸

3- Teyemmüm şöyle alınır: İki eliyle toprağa -veya küçük çakıl taşlarına ya da toprak cinsinden olan bir yere- bir kez vurur, sonra da yüzünü ve kollarını birer kez mesheder. Bunun için toprağın temiz olma şartı vardır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Eğer hasta olur ya da**

37 Bkz. Ahkâmu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi'l-Fıkhî'l-İslâmî, 1/92.

38 Bkz. Ahkâmu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi'l-Fıkhî'l-İslâmî, 1/92.

yolculukta bulunursanız yahut sizden biriniz ayak yolundan gelirse veyahut da kadınlarla ilişki kurup da (bu durumlarda) su bulamadıysanız o takdirde temiz bir toprakla teyemmüm edin. Yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin." (Nisa, 43)

Peygamber ﷺ de şöyle buyurmuştur: *"Temiz toprak, müslümanın abdest suyudur; velev ki on sene boyunca su bulamasa bile."* (Nesâî, "sahih")

4- Mücahidin, elbiseleri ya da kullandığı eşya vb. üzerinde bulunan toz toprak ile teyemmüm alması caizdir. Zira Buhârî'de şöyle geçmektedir: "Peygamber ﷺ'e bir adam selâm verdi. Fakat Peygamber ﷺ selâmını almadı. Önce bir duvara yönelip onunla yüzünü ve ellerini meshetti, sonra da adamın selâmını aldı." Duvarın üzerinde ise toz vardır. Zira o zamanın duvarları, çamurdan inşa edilmekteydi ki bu tür duvarlarda mutlaka toz bulunur.

5- Teyemmümün geçerli olması için namaz vaktinin girmiş olması şart değildir. Çünkü teyemmüm, suyun yerine geçer. Bir şeyin yerine geçen de her konuda onun yerini tutar.

6- Abdesti bozan şeyler, teyemmümü de bozar. Yine namaz esnasında su bulunacak olursa ya da (teyemmüme gerekçe olan) hastalık ve benzeri mazeret ortadan kalkacak olursa teyemmüm bozulur. Ancak namaz bittikten sonra su bulunacak olursa namaz geçerlidir.

7- Teyemmüm alındıktan sonra, bozulmadığı sürece ister farz ister nafîle olsun istendiği kadar namaz kılınabilir. Teyemmüm bozulacak olursa yeniden alınması gerekir.

8- Teyemmüm alan kimsenin suyla abdest almış bir kimseye imamlık etmesi caîzdir. Çünkü ikisinin tahareti de geçerlidir. Ayrıca Amr b. el-Âs 'ın sahîh bir

rivayette nakledilen fiili de buna delalet etmektedir. Zira o, Zâtu's-Selâsil gazvesindeyken cünüp olmuş, soğuk suyla gusül almaktan (sağlığı için) endişe duyarak teyemmüm alıp arkadaşlarına o şekilde namaz kıldırmıştır. Bu durum Peygamber ﷺ'e iletildiğinde, o da bunu onaylamış ve onun yaptığına karşı çıkmamıştır.

* Su bulunmadığı zaman evla olan, namazı ilk vaktinde kılmakta acele etmektir. Vaktin sonuna doğru su bulma ihtimali olsa bile bu böyledir. Ancak namaz, yatsı namazı gibi ilk vaktinden sonraya ertelenmesi meşru bir namaz ise o zaman erteleyebilir.

* İster burun kanaması şeklinde olsun, ister yaradan çıksın, isterse de başka bir şekilde aksın insandan çıkan kan, doğru olan görüşe göre, temizdir. Çünkü öteden beri Müslümanlar, savaşta yara bere içinde namaz kılmışlardır. Hatta ba-

zen yaralarından mazur görülecek sınırı aşacak derecede çok miktarda kan aktığı olmuştur. Ancak Peygamber ﷺ'den kanın yıkanması yönünde bir emir gelmediği gibi sahabenin de kandan sakınma konusunda ciddi bir gayret gösterdiği ve başka elbiseler bulduklarında kan bulaşan elbiselerini çıkarıp değiştirdiklerine dair bir şey nakledilmemiştir.³⁹

* İnsanların etrafında çokça dolaşan ve kendilerinden sakınılması güç olan eşek, katır vb. gibi hayvanlardan biri, bir kabı yalayacak ya da ondan bir şey içecek olursa o kabın hükmü kedinin içtiği kapla aynıdır, yani temizdir. Çünkü Peygamber ﷺ, *"Kedi necis değildir. Çünkü o, devamlı olarak etrafınızda dolaşan hayvanlardan-
dır."* buyurmuştur. (Ahmed)

* Bundan, sadece dinin istisna ettiği hayvanlar (köpek gibi) müstesnadır. Çünkü

³⁹ Bkz. *eş-Şerhu'l-Mumtî*, 1/136.

Peygamber ﷺ, "Sizden birinin kabını köpek yaladığı zaman o kabı ilki toprakla olmak şartıyla yedi kere yıkasın." buyurmuştur.

* Abdesti bozan şeylerden biri de deve eti yemektir ki ister çiğ ister pişirilmiş olsun fark etmez. Bu hususta devenin bütün organları aynıdır, hepsi de abdesti bozar. Çünkü Peygamber ﷺ'e, "Deve etinden dolayı abdest alacak mıyız?" diye sorulmuş, o da "Evet" buyurmuştur. (Müslim)

Namaz bölümü

1- Mücahidlerin ezan okumaları, güvenlik açısından herhangi bir tehlike söz konusu değilse, seferî/yolcu dahi olsalar farzdır. Çünkü Peygamber ﷺ, Malik b. el-Huveyris ile arkadaşlarına şöyle demiştir: *"Namaz vakti girdiğinde biriniz ezan okusun."* (Buhârî, Müslim)

2- İki namaz cem edildiği vakit ikisi için bir ezan okunur ve iki kamet getirilir.

3- Bilmeyerek, unutarak ya da başkası olmadığı için necaset bulaşmış bir elbise içinde namaz kılan kimsenin namazını tekrar kılması gerekmez. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **"Rabbimiz! Unutursak veya hataya düşersek bizi sorumlu tutma."** (Bakara, 286)

4- Abdestsiz olduğunu unutarak namaz kılan kimse, hatırlayınca namazını tekrar kılar. Zira Ebu Hureyre رضي الله عنه’tan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: *“Sizden biriniz abdest bozduğu zaman, tekrar abdest almadıkça Allah onun namazını kabul etmez.”* (Buhârî, Müslim)

5- İki kişi kible tayini konusunda ihtihad edip de bütün gayretlerini ortaya koyduktan sonra ihtilaf ederlerse bu durumda iki ihtimal söz konusudur:

a- İhtilaf, bizatihi yönün kendisinde olur (mesela biri güney biri doğu derse) bu durumda onlardan birinin diğerine uyması caiz olmaz. Çünkü her ikisi de diğerinin hatalı olduğuna inanmaktadır.

b- İhtilaf, aynı yön üzerinde ne tarafa döneleceği konusunda (mesela güneye dönelecek, ancak biraz doğuya mı, yoksa batıya mı kayılacak şeklinde) olursa bu

durumda birinin diğerine uymasında hiçbir sakınca yoktur.⁴⁰

* Namazla ilgili bir konuda ictihad edip de bütün gayretini ortaya koyarak namaz kılan kimsenin namazı geçerlidir. İster hata etsin, ister isabet etsin, ister yolcu olsun, ister olmasın fark etmez. Ama ictihad edip bütün gayretini ortaya koymaksızın ve bir başkasını da taklid etmeksizin namaz kılan kimse, eğer hata etmişse namazı tekrar kılar, isabet etmişse kılmaz.

* Seferî/yolcu olan biri, seferî olmayan birinin arkasında namaz kılacak olursa namazı tam kılar. Çünkü Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"İmam, ancak kendisine uyulmak için vardır."*

* Mücahid namaz kılarken düşman tarafından ani bir baskın olursa ona canını korumak farz olur. Bu durumda da ya namazı yarıda keser ya da durumuna göre

⁴⁰ Bkz. eş-Şerhu'l-Mumtî', 2/148.

düşmana karşı kendini savunarak namazını tamamlar.

* Komutan tarafından antrenman gibi herkese yönelik bir iş için ya da yemek için çağrı yapıldığı sırada mücahid, eğer farz namaz kılıyorsa; farz olan, hafif hızlı bir şekilde kılarak namazı tamamlamaktır. Eğer namaz nafile ise namazı tamamlamakla yarıda kesmek arasında muhayyerdir. Ancak komutan, çağrısında nafile namaz kılanların namazlarını yarıda kesmelerini söylerse o zaman yarıda keser.

* İmam, kıraat sırasında hata edecek olursa ona uyan cemaatin, onun hatasını düzeltmeleri caizdir. Ancak bu, edebe uygun ve namazın saygınlığı gözetilerek yapılmalıdır. Zira Ebu Davud, İbn Ömer'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: Peygamber ﷺ (sesli kıraat yapılan) bir namazda okurken şaşırdı. Namazı bitirince Ubey b. Ka'b'a, *"Sen namazı bizimle beraber mi*

kıldın?" diye sordu. O "Evet" deyince "Öyleyse, niçin (bana hatırlatarak) önümü açmadın?" buyurdu.

Ancak yapılan hata aşırı değilse, imam da okumaya devam ederse en faziletlisi, namazı bitirinceye kadar herhangi bir müdahalede bulunmamaktır. Namazdan sonra imama hatasını söyleyip düzeltir.

Hasta ile ilgili hükümler:

* Hastanın, farz namazları ayakta kılması farzdır. Eğilerek veya bir duvar ya da değnek gibi ihtiyaç duyduğu bir şeye yaslanarak da olsa böyledir.

* Eğer ayakta durmaya gücü yetmezse namazı oturarak kılar. Otururken bağdaş kurabilir ya da ayaklarını uzatabilir. Kıyam ve rükuyu bu şekilde yapar.

* Eğer oturarak da namaz kılamazsa yüzü kibleye dönük bir halde yanı üzere yatarak kılar. Sağ yanı üzere yatması daha faziletlidir. Eğer yüzünü kibleye döndürmesi mümkün olmazsa yüzü ne tarafa dönükse o şekilde kılar. Bu durumda namazı geçerlidir.

* Yanı üzere yatmaya gücü yetmezse ayakları kıbleye dönük bir şekilde sırt üstü yatar. Bu durumda en faziletli olan, yüzü kıbleye çevirmek için kafasını biraz kaldırmasıdır. Ayaklarını kıbleye doğru uzatma imkânı olmazsa olduğu şekilde kılar, daha sonra tekrar kılmasına da gerek yoktur.

* Hastanın namaz kılarken rükû ve secde yapması farzdır. Eğer gücü yetmezse her ikisini de başıyla ima ederek kılar. Şöyle ki rükûda başını biraz eğer, secdede ise rükûdan daha fazla eğer.

* Secdeye değil de sadece rükû etmeye gücü yeterse normal şekilde rükû eder, secdeyi ise ima ile yapar. Rükû değil de sadece secde etmeye gücü yeterse o zaman da normal şekilde secde eder, rükuyu ima ile yapar.

* Başıyla da ima etmeye gücü yetmezse -bazılarının dediği gibi- gözleriyle

ya da parmaklarıyla ima etmez, aksine namazı kalbiyle niyet ederek kılar. Şöyle ki tekbir alır ve kıraatini yapar; rükuyu, secdeyi, kıyama kalkmayı ve oturmayı ise kalbiyle niyet ederek yapar. Nitekim herkesin amelinin karşılığı, niyetine göredir.

* Hastanın her namazı kendi vakti içinde kılması ve namazda farz olan hususlardan gücünün yettiklerinin hepsini yapması farzdır. Şayet her namazı kendi vaktinde kılması mümkün olmazsa, öğle ile ikindiye ve akşam ile yatsıyı cem ederek kılabilir. Cem-i takdim ya da cem-i tehir⁴¹ hangisi kendisi için daha kolaysa onu tercih edebilir.

* Hasta bayılacak olursa, ilim ehlinin çoğunluğuna göre, ona namaz farz olmaz. O nedenle de hasta bir ya da iki gün

41 Cem-i takdim, ikindiye öğle, yatsıyı da akşam namazı vaktine -öne- alarak beraberce kılmaktır. Cem-i tehir ise öğleyi ikindi, akşamı da yatsı vaktine erteleyerek beraberce kılmak demektir.

baygın kalacak olursa bu günlerin namazlarını kaza etmez. Nitekim İbn Ömer *radı-yallahu anhuma* da bir gün bir gece baygın kalmış, ancak bu süre zarfında kaçırdığı namazları kaza etmemiştir. (Malik)

Ancak kendisine geldiği vaktin namazını kaçırarak olursa onu kaza etmesi gerekir.

*** Korku namazı:**

* Peygamber ﷺ'in hayattayken korku namazı kıldığı sabittir. Ondan sonra ashabı da bu konuda ona uymuşlardır.

*** Korku namazının şartları:⁴²**

1- Yapılan savaşın meşru olması.

2- Düşmanın hücum tehlikesinin bulunması. Bu da düşmanın mücahidlere yakın olması veya güvenilir bir kimsenin onların mücahidlere doğru gelmekte olduklarını haber vermesi ya da bir pusu

›› Ahkâmu'l-Mucahid..., 1/133 ve devamı.

veya tuzak tehlikesinin bulunması ile söz konusu olur. Âlimlerin cumhuru bu görüştür.

3- Düşmanların mücahidlerin peşinde olması, mücahidlerin zayıf ve sayıca az, düşmanın da güçlü ve sayıca çok olmaları veya mücahidlerin tekrar savaşmak üzere bir kenara çekilmiş ya da başka bir bölüğe katılmış olmaları.

*** Korku namazının kılınışı:**

Korku/tehlike halinin üç durumu vardır:

1- *Şiddetli olmayan korku/tehlike.* Bu, düşmanın hücum tehlikesinin bulunmasından kaynaklanır. Bu da ya düşmanın mücahidlere yakın olması ya da güvenilir bir kimsenin onların mücahidlere doğru gelmekte olduklarını haber vermesi durumunda söz konusu olur. Bu durumda da birkaç ihtimal söz konusudur:

a- Düşman kible tarafında ise imam, mücahidleri iki veya daha fazla saf halin-

de arkasında dizer. Bu durumda seferî/yolcu olmakla olmamak arasında bir fark yoktur. İmam, iftitah/başlangıç tekbirini alınca cemaat de hep birlikte tekbir alır. Sonra hepsi, imamla beraber rükuya gider. İmam secdeye gittiği zaman ise ilk saf onunla birlikte secdeye gider, ikinci saf ise ayakta, tetikte bekler. İmam ikinci rekata kalkınca secde etmeyen ikinci saf, kendi başına secde eder ve sonra da imama katılır. Bu sırada onlar ilk safta olanların yerine geçer, ilk safta olanlar da ikinci safa çekilirler. İmam ikinci rekatin secdesini yapınca hemen arkasındaki saf, onunla beraber secde eder. İmam ve hemen arkasındakiler teşehhüde oturunca, beklemede olan saf secde eder ve sonra da teşehhüddeyken imama yetişirler. Sonra da hep birlikte selam verirler.

b- Düşman, kible tarafından başka bir
• önde olursa imam, beraberindekileri iki

bölüğe ayırır. Bir bölük onunla beraber namaza durur, bir bölük de yüzleri düşmana, sırtları da kibleye dönük şekilde dururlar. İmam tekbir alır ve hem yanındakiler hem de düşmana karşı duranlar onunla birlikte tekbir alırlar. Sonra imam, beraberinde olanlarla birlikte rüku ve secdeye gider. İmam ikinci rekata kalktığı zaman onunla birlikte olan bölük düşman karşısına gider ve diğer bölük gelip kendi başlarına ilk rekâtı kılar, sonra da kıyamda kendilerini beklemekte olan imama katılırlar. İmam onlara ikinci rekâtı kıldırır ve sonra beraberce teşehhüde otururlar. Bu sırada düşman karşısında beklemekte olan diğer bölük gelip ikinci rekâtı kendi başlarına kılar. Sonra imam ve onunla beraber olan bölükle birlikte teşehhüde otururlar. Sonra da hep beraber selam verirler.

2- Şiddetli korku/tehlike hali. Bu, düşmanın mücahidleri görebilecek bir noktada

olması durumunda olur. Bu durumda iki taraf birbirlerini görürler ve düşman, mücahidlerin rahatça namaz kılmasına müsaade etmez, aksine onlara hücum eder. Mücahidler de korunaklı bir yerde değil, silah ve atış menzili içinde bulunurlar.

Bu durumda korku namazının kılınışı şöyledir: Fakihler, şiddetli korkunun olduğu, ancak çarpışma, vuruşma ve saldırının olmadığı ve orduların birbirine girmedığı durumlarda mücahidlerin, namazları hem yaya hem binekli olarak, hem kibleye hem de başka tarafa dönerek, rükû ve secdeleri de -secdede rükûdan biraz daha fazla eğilmek şartıyla- ima ile yaparak kılablecekleri konusunda ittifak etmişlerdir. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Eğer bir korku halinde iseniz yaya veya binek üzerinde (namazlarınızı kılın).”** (Bakara, 239)

İbn Ömer *radiyallahu anhuma* da şöyle demiştir: **“Eğer korku/tehlike bundan**

daha fazla olursa namazı hem yaya olarak ve ayakta durarak (rükû ve secdeye gitmeden), hem de binek üzerinde (ima ile) kılarlar. İster kibleye dönük olsunlar ister olmasınlar fark etmez." (Buhârî)

3- Orduların birbirine girdiği ve çarpışma, vuruşma ve saldırıların söz konusu olduğu durumdur. Şayet mücahidler, namazı eda etme imkânı bulamazlarsa, namazda ne okuduklarını ve ne yaptıklarını anlamayacak durumda iseler, ima etme imkânları da yoksa -mesela kurşunların ve bombaların dört bir taraftan üzerlerine geldiği bir durum içindelerse- ve namazın da bir sonraki namazla cem etme niyetiyle ertelenmesi mümkün değilse o namazın, savaşın hafifleyeceği bir zamana kadar ertelenip kazaya bırakılması caizdir.

* Âlimler, şiddetli korku/tehlike halinde mücahidlerin, bineklerin ve bugün bineklerin yerini tutan motorlu araçların

üzerindeyken namazlarını rükû ve sec-
deleri ima ederek ve kibleye ya da başka
bir tarafa yönelmiş olarak -imkanları nasıl
elveriyorsa o şekilde- kılablecekleri hu-
susunda ittifak etmişlerdir.

* İmam, mücahidlere akşam namazını
kıldırıldığı zaman ilk bölüğe iki rekat, ikin-
ci bölüğe ise bir rekat kıldırır. Âlimlerin
cumhuru bu görüştedir.

* Dört rekatlı namazlarda ise imamın
hem ilk bölüğe hem de ikinci bölüğe iki-
şer rekat kıldıracağı konusunda âlimler
arasında hiçbir ihtilaf yoktur.

* İmam, namazda ikinci bölümü bek-
lerken teşehhüdde oturarak beklemekle
üçüncü rekata kalkmış olarak kıyamda
beklemek arasında muhayyerdir. Ancak
en faziletlisi, kıyamdayken beklemesidir.

* Seferî/yolcu olmayan mücahidin,
düşman korkusu/tehlikesi dolayısıyla cem
edilebilen iki namazı cem etmesi caizdir.

* Korku/tehlike şiddetli olmadığı zaman korku namazının cemaatle kılınması vaciptir. Ancak korku/tehlike şiddetli olursa namazın cemaatle kılınması, imama uymak şartıyla caizdir. Korku namazında ihtiyaç olduğu zaman imamdan önce davranmak da namaza bir zarar vermez. Yine bu halde de rükû ve secdeleri ima ile yaparlar. Âlimlerin cumhuru bu görüştedir.

* İmam, namazların sesli okunan yerlerinde sesini yükselttiği takdirde düşmanın duymasından endişe edecek olursa, sesini sadece etrafındakilere duyuracak kadar kısar.

* İlk rekatta kıraati kısa tutmak (normal zamandakinin aksine) müstehaptır. Çünkü mücahidler savaş halindedir. İkinci rekatta ise kıraati uzatmak müstehaptır ki bu sayede imamdan ayrılacak olan bölük namazını tamamlasın ve düşman karşı-

sında bekleyen diğer bölük de gelip imama katılsın.

*** İmam, korku namazında sehiv secdesi gerektiren bir hata yapacak olursa, iki ihtimal vardır:**

a- İlk bölüğün ayrılmasından sonra yanılacak olursa onların sehiv secdesi yapmaları gerekmez. Çünkü onlar namazlarını kâmilen tamamlamışlardır ve imam yanılmadan önce ondan ayrılmışlardır.

b- İkinci bölüğe gelince onlar, her halükarda sehiv secdesi yaparlar. İmam ister onlara kıldırırken yanılmış olsun, ister ilk bölüğe kıldırırken yanılmış olsun, isterse de ilk bölüğün ayrılması ile ikinci bölüğün katılması arasında (kendi başına namaz) kılarken yanılmış olsun fark etmez. Çünkü onlar, namaza ilk rekâttan sonra yetişen kimse (mesbûk) hükmündedirler. O nedenle de imam, ister ona yetiştikleri rekâtlarda isterse de kaçırdık-

ları rekâtlarda yanılmış olsun onlar, her halükarda sehiv secdesi yaparlar.

* Mücahidler, güven içindeyken namaza başlarlar da daha sonra uyarı sirenleri ya da başka bir uyarı sistemi aracılığıyla haber verilen bir korku/tehlike hali oluşursa, onlar da namaz vaktinin çıkmasından endişe edecek olurlarsa, namazı yarıda kesip korku namazı şeklinde kılabilirler.

* Mücahid, korku namazı kıldığı sırada yara alır da yarasından kan çıkarsa abdesti de, namazı da bozulmaz, ikisi de geçerlidir. Yine mücahid, korku namazı kılarken elbiselerine ve vücuduna kan bulaşacak olursa fakihler, onun namazının geçerli olduğu konusunda ittifak etmişlerdir. Çünkü her ne kadar akan kan necis ise de bu durum, mücahid hakkında söz konusu olan genel özürlerden biridir.

* Düşmanın, hem namaz kılanlara hem de düşmanı bekleyen bölüğe saldır-

ması ihtimali kuvvetliyse ve bu bölüğün de kendi başına düşmanı geri püskürtme imkanı yoksa mücahidlerin, namaz sırasında silahlarını yanlarına almaları farzdır. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "... onlardan bir kısmı seninle beraber namaza dursunlar ve silahlarını da yanlarına alsınlar." (Nisa, 102)

Ancak düşmanın, onlar namaz kılarken saldırma ihtimali zayıfsa ya da düşmanı bekleyenler, düşmanın hücum etmesine imkân vermeyecek derecede güçlü iseler mücahidler, kendilerine ağırlık yapan silahlarını ve namazda kâmil manada huşuya engel olan diğer ağırlıkları bırakabilirler. En iyisini Allah bilir.

* Bildiğim kadarıyla fakihler, korku namazı sırasında necaset bulaşmış olan silahın üstte taşınmasının caiz olmadığı konusunda ittifak etmişlerdir. Ancak buna mecbur kalınırsa o zaman caiz olur. Bu

durumda -âlimlerin iki görüşünden daha kuvvetli olana göre- o namazın tekrar kılınması da gerekmez.

* Korku namazı kılınırken güven hali oluşacak olursa mücahidler namazı normal namaz gibi tamamlarlar ve bunu daha önce kılmış oldukları korku namazı üzerine ekleyerek yaparlar, namaza baştan başlamazlar. Çünkü güven hali oluşmadan önce kıldıkları namaz geçerlidir, o nedenle de diğerinin onun üzerine eklenerek kılınması caizdir.

* Korku namazı kılındıktan sonra güven hali oluşacak olursa ve namaz vakti de henüz çıkmamışsa namazı tekrar kılmaya gerek yoktur. Zira Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: *"Size bir şeyi emrettiğim zaman, onu gücünüz yettiğince yerine getirin."* (Buhârî, Müslim)

* Mücahidler düşmanın yaklaştığını zannederek korku namazı kılacak olurlar

da daha sonra gelenlerin düşman olmadığı anlaşılacak olursa ağır basan görüşe göre o namazı tekrar kılarlar. Çünkü onlar, yanlış bir zanna dayanarak namazın bazı rükünlerini terk etmişlerdir. O nedenle de namazın iadesi gerekir.

Oruç bölümü

* Cihadda meşakkat, çoğunlukla mevcut olduğu ve zaten cihad, sahip olunan tüm çabayı ortaya koymak demek olduğu için cihad sırasında oruç tutmamak, yolculuk sırasında oruç tutmaktan daha evladır, önceliklidir. Özellikle de cihad ve yolculuk bir arada olursa, ki çoğunlukla olan da budur. Bu sebeptedir ki Peygamber ﷺ cihad sırasında oruç tutmama ruhsatının, daha güçlü olmayı sağlayacağına işaret ederek şöyle buyurmuştur: *"Sizler, yarın sabah düşmanınızla karşılaşacaksınız. Oruç tutmamak sizin daha güçlü olmanızı sağlar. O nedenle oruç tutmayın."* (Müslim)

Hatta Rasulullah ﷺ bir seferinde orucunu bozmuş, ashabına da bozmalarını

emretmiş; buna rağmen bazılarının oruç tutmaya devam ettikleri haber verilince de *"Onlar asidirler! Onlar asidirler!"* buyurmuştur. (Müslim)

* Ramazan ayının girdiği, gündüz vakti kesin olarak anlaşılabilecek olursa günün geri kalanını oruçlu geçirmek ve o günü kaza etmek, o vakitte üzerine orucun farz olduğu herkese farzdır.

* Mücahid oruçluyken derin bir yara alır ve yarasından aşırı derecede kan akan olursa bu durumda hacamata kıyas yapılarak orucunun bozulmayacağına hükmedilir ki ilim ehlinin çoğunluğu hacamatın orucu bozmadığı görüşündedir. Ancak mücahid, hayatının tehlikeye girmesinden endişe edecek olursa orucunu açması farz olur. Çünkü kan kaybı durumunda insan, çoğunlukla aşırı derecede bitkin düşer.

* Güzel koku ve ateş dumanı, orucu bozmaz. Yine oruçlu, ağzına veya burununa su verirken kendi iradesi dışında boğazından içeri su kaçacak olursa veya tükürük/balgam yutarsa ya da gözüne, kulağına veya tıkanmış yaranın üzerine ilaç koyarsa -onun tadını boğazında hissetse dahi- orucu bozulmaz.

* Mücahid cünüp olarak sabahlarsa orucu geçerlidir. Nitekim Peygamber ﷺ de bu durumda gusül almış ve orucuna devam etmiştir.

* Gündüz vakti, öğleden önce ya da sonra yapılacak niyetle nafile oruç tutmak caizdir. Ancak sadece niyet ettiği vakitten sonrasının sevabı alınır.

* Mücahid, Ramazan'dan birkaç gün tutamazsa ve çarpışmaların kesintisiz devam etmesi sebebiyle onları kaza da edemezse kendisine sadece o günlerin kazası gerekir, kefaret gerekmez.

* Mücahid, bayram gecesi bir sâ'dan (3 kg. civarı) daha fazla yiyecek maddesine sahip olursa fitır sadakası (fitre) vermesi gerekir. Bu fitreyi bayram namazından önce fakir mücahid kardeşlerine dağıtır.

Zekât bölümü

* Allah yolunda cihad eden mücahidin ister zengin ister fakir olsun zekat alması caizdir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Zekâtlar ancak... Allah yolunda (cihad edenler) içindir.”** (Tevbe, 60)

“Allah yolunda” ifadesinden kasıt, savaştır. O nedenle mücahide, savaşa gidiş ve dönüş süresiyle düşman yurdunda ya da sınır boylarında kalış süresi boyunca -bu süre çok uzasa bile- yetecek kadar nafaka, silah ve kıyafet verilir.

* Mücahidin zekâtı verilecek malı olur da kendisi savaşta kaybolacak olursa onun mallarının zekâtı, dinî vekalet yoluyla hesaplanıp verilir. Bu durumda

zekâtı hesaplama ve hak sahiplerine verme konusunda güvenilir ve müslüman bir vekilin seçilmesi gerekir.

* Mücahid, zekât nisabına ulaşacak miktarda bir malî meblağa sahip olursa ve ona sahip oluşunun üzerinden de bir yıl geçerse zekât vermesi gerekir. Eğer mücahid kardeşlerinin ihtiyacı varsa bu zekâtı onlara dağıtır.

* Malın zekâtı verileceği zaman sahip olunan meblağ kırka bölünür. Çıkan sonuç (kırkta bir) o maldan verilmesi farz olan zekât miktarıdır.

Hac bölümü

* Düşmanların İslam beldelerine girmesi ya da mutlaka bertaraf edilmesi gereken ani bir durum dolayısıyla cihad farz-ı ayn olursa, bu durumda cihad, hac farzasının eda edilmesinden önce gelir.

* İbn Rüşd, farz-ı ayn olan cihadın farz olan hacca gitmekten daha güçlü bir farz olduğu konusunda âlimlerin ittifak ettiklerini nakletmiştir.⁴³

* Cihad farz-ı kifaye, hac ise farz-ı ayn olacak olursa bu durumda hac, Allah yolunda cihaddan önce gelir.

43 Bkz. *es-Semerâtu'l-Ciyad fi Mesâlli Fıkhî'l-Cihad*, s. 142.

Nikâh bölümü

* Müslümanların ordusuyla birlikte çarpışmakta olan mücahidin evlenmesi caizdir. Çünkü kafirlerin onun üzerinde bir hakimiyeti yoktur. Bu nedenle de o, İslam yurdunda bulunan kimseye benzer.⁴⁴

* Esir olan kimsenin ise esarette olduğu sürece nikâhlanması meşru değildir. Çünkü hanımının yıllarca kocasız gibi muallâkta kalması ihtimali vardır ki bunda da kadın için büyük bir zarar söz konusudur.

* Ömer b. el-Hattab mücahidin, savaş sırasında ve sınır boylarında nöbet beklerken hanımından ayrı kalacağı süreyi

44 Bkz. *el-Muğnî*, 13/148.

dört ay olarak belirlemiştir. Ayrıca bir ay gidiş, bir ay da dönüş içindir (toplam altı ay). Bu süre, mücahidlerin komutanın uygun göreceği şekilde ve şartlara, zamana ve mekâna göre artırılmaya ve azaltılmaya açıktır. Zira bu sürenin belirlenmesinin temel dayanağı, Müslümanların devlet başkanının ve ordu komutanının ictihadıdır.

* Fakihler, mücahidin hem kendi nafakasını hem de küçük çocukları ile çalışıp kazanacak gücü olmayan büyük çocuklarının nafakasını temin etmenin mücahide farz olduğu konusunda ittifak etmişlerdir.

Savaşta Had Cezalarının Uygulanması

Had cezalarında aslolan, bu konuyla ilgili ayet ve hadislerin umumi olması dola-yısıyla had cezası gerektiren bir suç işleyen mücahide had cezasının uygulanmasıdır. Ancak içki içmek gibi bir nedenden ötürü had cezasını hakeden bir kimsenin, Müslüman saflarından kaçıp düşman saflarına katılacağından, Müslümanlara kötülük edeceğinden ve onların sırlarını düşmana haber vereceğinden korkulacak olursa ona had cezasının uygulanmaması caizdir.

Fakihlerden bir grup, savaşta ve Müslüman toplumun istikrarsız olduğu zamanlarda had cezalarının uygulanma-

sının terk edilebileceği görüşündedirler. Nitekim bu, Ömer b. el-Hattab ؓ'tan da rivayet edilmiştir. Şöyle ki Ebu Ubeyde ؓ ona gaza sırasında içki içen bir adam hakkında danışmış, o da şöyle demiştir: "Böylelerine had cezası uygulama! Sonra şeytan onları ayartır da düşmana katılırlar."

Ancak bu durum, o kişinin haramı işlemesine göz yumulacağı anlamına gelmez. Aksine ona engel olunur, sert davranılır, uyarılır ve haram işlediği yerden uzaklaştırılır.

Bazı Nebevî Zikirler

* Ebu Hureyre رضي الله عنه 'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Kim her gün yüz defa:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

'Allah'tan başka hak ilah yoktur. O tektir, ortağı yoktur. Hükümranlık yalnız O'nundur, hamd O'na mahsustur. O'nun gücü her şeye yeter.' derse, on köle azat etmiş gibi sevap kazanır. Ayrıca ona yüz iyilik yazılır ve yüz günahı da silinir. Bu zikir, o(nu okuduğu) günün akşamına kadar onun için şeytana karşı koruma sağlar. (Kıyamet günü) bu zikri ondan daha fazla yapanlar hariç, hiç kimse de ondan daha faziletli bir amelle gelmiş olmaz." (Buhârî, Müslim)

* Ebu Hureyre رضي الله عنه 'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Her kim günde yüz defa

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ» / 'Allah'ı, O'na yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamd ederim.' derse, (küçük) günahları, deniz köpüğü kadar bile olsa bağışlanır."
(Buhârî, Müslim)

* Ebu Hureyre رضي الله عنه 'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Dilde hafif, mizanda ağır ve Rahman olan Allah katında sevimli iki cümle vardır: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ» / 'Allah'ı, O'na yakışmayan sıfatlardan tenzih eder ve O'na hamd ederim. Yüce Allah'ı, O'na yakışmayan sıfatlardan tenzih ederim.'" (Buhârî, Müslim)

* Ebu Hureyre رضي الله عنه 'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ» demek, benim için, güneşin üzerine doğduğu her şeyden daha sevimlidir.” (Müslim)

* Sa’d b. Ebi Vakkas رضي الله عنه’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ’in yanındaydık. Şöyle buyurdu: “Sizden biri, her gün bin sevap kazanmaktan aciz midir?” Yanında oturanlardan biri, “Bizden biri her gün bin sevap nasıl kazanabilir ki?” diye sorunca da şöyle buyurdu: “Yüz defa «سُبْحَانَ اللَّهِ» der, ona bin sevap yazılır ya da onun bin günahı silinir.” (Müslim)

* Şeddâd b. Evs رضي الله عنه’tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur: “İstiğfârın efendisi, kulun şöyle demesidir:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي فَاغْفِرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ»

'Allah'ım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka hak ilah yoktur. Beni Sen yarattın, ben de Senin kulunum. Gücüm yettiğince emrin ve vaadin üzereyim. İşlediğim kusurların şerrinden Sana sığınırım. Bana lutfettiğin nimetleri de, günahlarımı da itiraf ediyorum. Beni bağışla; çünkü günahları Senden başka bağışlayacak yoktur.'

Her kim bu istiğfârı gündüz vakti, bütün kalbiyle inanarak okur da o gün akşama çıkmadan ölürse, cennet ehlinden olur. Yine her kim bu istiğfârı gece vakti ona bütün kalbiyle inanarak okur da sabaha çıkmadan ölürse, cennet ehlinden olur." (Buhârî)

* Ebû Hureyre رضي الله عنه'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: Ebû Bekir Sıddîk رضي الله عنه Peygamber ﷺ'e, "Ey Allah'ın Rasulü! Bana sabah ve akşam okuyacağım bazı şeyler öğretseniz." dedi. Peygamber ﷺ de şöyle buyurdu:

«اللَّهُمَّ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ،

رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَهِ»

"Allah'ım! Ey gizliyi ve aşikârı bilen, göklerin ve yerin eşsiz yaratıcısı, her şeyin Rabbi ve sahibi! Senden başka hak ilah olmadığına şehadet ederim. Nefsimin şerrinden, şeytanın ve şirkinin şerrinden Sana sığınırım."

Bir rivayette şu ziyade de vardır:

«وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا، أَوْ أَجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ»

"Nefsime kötülük etmekten veya bir müslümanın kötülüğüne neden olmaktan Sana sığınırım." (Tirmizî, "sahih" kaydıyla)

* Sevban ﷺ'tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Her kim akşam olunca:

«رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا»

'Rab olarak Allah'tan, din olarak İslam-an ve rasûl olarak da Muhammedden

razı oldum.’ derse bu kimseyi memnun etmesi Allah’ın üzerine bir hak olur.” (Tirmizî)

* Osman b. Affân رضي الله عنه’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

“Kim her sabah ve her akşam üç kere:

«بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ»

‘İsmi sayesinde yerde ve gökte hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah’ın adıyla. O, her şeyi işitendir, bilendir.’ derse, ona hiçbir şey zarar vermez.” (Tirmizî)

* İbn Mesud رضي الله عنه’tan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

“Bir kulun başına endişe verici ya da üzücü bir durum geldiğinde:

«اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أُمَّتِكَ، نَاصِيَّتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِي حُكْمِكَ، عَدْلٌ فِي قَضَائِكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي

عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَيْعَ قَلْبِي، وَنُورَ
صَدْرِي، وَجِلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي»

'Allah'ım! Ben Senin kulunum. Erkek ve kadın kullarının çocuğuyum. Perçemim (idarem) Senin elindedir. Hakkımda Senin hükmün geçerlidir. Hakkımdaki takdirin de adalettir. Senden kendini isimlendirdiğin, kitaplarında indirdiğin, kullarından herhangi birine öğrettiğin veya katındaki gayb ilminde saklayıp kendine has kıldığın Sana ait bütün isimlerle, Kur'an'ı kalbimin baharı, göğsümün nuru, hüznümün ortadan kalkması ve endişemin gitmesi (için vesile) kılmanı istiyorum.' derse mutlaka Allah onun endişesini ve üzüntüsünü giderir ve onun yerine ona neşe verir." (Ahmed, 1/391)

* Ebû Musa el-Eş'arî ؓ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasûlullah ﷺ bana, "Sana cennet hazinelerinden bir hazine bil-

direyim mi?" diye sordu. Ben de, "Evet, ey Allah'ın Rasulü!" deyince şöyle buyurdu:

«لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» / *"(Günahtan kaçma) gücü ve (ibadet etme) kuvveti ancak Allah'ın yardımıyladır."* (Buhârî, Müslim)

* Âişe radiyallahu anha'nın şöyle dediği rivayet edilmiştir: Bir kimse, herhangi bir yeri ağrıdığında ya da vücudunda yara bere gibi bir rahatsızlık bulunduğunda Peygamber ﷺ parmağıyla şöyle yapardı -(bu sırada hadisi rivayet eden) Süfyân b. Uyeyne, işaret parmağını yere değdirip kaldırdı- ve şöyle derdi:

«بِاسْمِ اللَّهِ تُرْبَةُ أَرْضِنَا، بِرِيقَةِ بَعْضِنَا، يُشْفَى بِهِ سَقِيمُنَا،
بِإِذْنِ رَبِّنَا»

"Allah'ın adıyla; bu, birimizin tükürüğüyle karışmış yurdumuzun toprağıdır ki Rabbimizin izniyle hastalarımıza şifa olur." (Buhârî, Müslim)

* Âişe radiyallahu anha'dan şöyle rivayet edilmiştir: Peygamber ﷺ, ailesinden hasta olanlara rukye yapardı. Şöyle ki sağ eliyle (hastaya) mesheder ve şu duayı okurdu:

«اللَّهُمَّ رَبَّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَاسَ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا»

"Ey Allah'ım! Ey insanların Rabbi! Hastalığı gider; şifâ ihsan eyle. Zira şifâ verici ancak Sen'sin! Senin şifândan başka hiçbir şifâ da yoktur. Öyle bir şifâ ver ki, geride hiçbir hastalık bırakmasın!" (Buhârî)

* Osman b. Ebu'l-Âs ؓ'tan rivayet edildiğine göre o, Müslüman olduğundan beri bedeninde duymuş olduğu bir ağrıdan dolayı Peygamber ﷺ'e dert yanmış, o da ona şöyle buyurmuştur:

"Elini bedeninin ağrıyan yerine koy ve üç kere "Bismillah" de; ardından yedi kere şu duayı oku:

«أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاطِرُ»

Şu an hissettiğim ve (ilerde nüksetmesinden) çekindiğim rahatsızlığın şerrinden Allah'ın izzet ve kudretine sığınırım." (Müslim)

* İbn Abbas *radiyallahu anhum*a'dan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Her kim eceli gelmemiş olan bir hastayı ziyaret eder de onun yanında yedi kere:

«أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ»

'Yüce arşın Rabbi olan yüce Allah'tan sana şifa vermesini dilerim.' derse Allah onu iyileştirir." (Ebû Dâvûd)

صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ

Vasiyetini Yaz

Ey mücahid kardeşim! Peygamber ﷺ'in emrini yerine getirerek vasiyetini yazmayı unutma: *"Müslüman bir kişinin, vasiyet edeceği bir şeyi bulunduğu halde vasiyetnamesini yanı başında bulundurmadan iki gece geçirmesi hakkı değildir."* (Buhârî, Müslim)

Vasiyette şunlar açık bir şekilde ifade edilir:

* İnsanın yerine getirmekle yükümlü olduğu ve ölümünden sonra ispat edilme imkânı da bulunmayan haklar/borçlar. Bunlar ister zekat ve kefaretlar gibi Allah'a ait haklar olsun isterse de borç ve emanet gibi insanlara ait haklar olsun fark etmez.

* Arkasından onun hayrına yapılacak sadaka türü nafile ibadetleri vasiyet etmesi. Ancak bu iş için mirasının üçte birinden fazlasını vasiyet edemez. Yine kendisine mirasçı olacak kimselere de malından bir şeyler verilmesi yönünde vasiyette bulunamaz. Çünkü mirastan pay alan varise vasiyet edilemez.

Allah'ın salât ve selamı Peygamberimiz Muhammed'in, ailesinin ve tüm ashabının üzerine olsun.

*“Allah'ım! Bu kitabı; yazan,
okuyan, dinleyen ve yayınlayan
için faydalı kıl.”*

مَسْمُوعٌ

Kaynaklar

- * *Ahbaru Ömer*, Ali et-Tantavî
- * *Ahkâmu's-Şehid fi'l-Fıkhi'l-İslâmî*, Abdurrahman b. Ğirman el-Umerî
- * *Ahkâmu'l-Kur'ân*, İmam el-Kurtubî
- * *Ahkâmu'l-Mucahid bi'n-Nefsi fi Sebîlillahi Teâlâ fi'l-Fıkhi'l-İslâmî*, Dr. Mer'î b. Abdullah b. Mer'î
- * *Ehemmiyyetu'l-Cihad*, Ali el-Ulyânî.
- * *el-Bidaye ve'n-Nihaye*, İbn Kesir
- * *Tefsiru'l-Kur'âni'l-Azîm*, İbn Kesir
- * *es-Semerâtu'l-Ciyad fi Mesâili Fıkhi'l-Cihad*
- * *el-Cihad, Adab ve Ahkam*, Dr. Abdülâh Azzam

* *el-Cihad fi Sebilillah*, Abdullah el-Kâdirî

* *el-Cihad ve'l-Kitâl fi's-Siyaseti's-Şer'iyye*, Dr. Muhammed Hayr Heykel

* *eş-Şerhu'l-Mumti' ala Zâdi'l-Mustakni'*, Muhammed b. Salih el-Useymin

* *Şerhu Sahih-i Müslim*, İmam en-Nevevî

* *el-Ameliyyatu'l-İstişhâdiyye fi'l-Mizani'l-Fıkhî*, Nevvâf Hayil Tekruri

* *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahihi'l-Buhârî*, İbn Hacer

* *Mecmûu'l-Fetava*, Şeyhulislam İbn Teymiyye

* *el-Muğnî*, İmam İbn Kudame

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyuruyor ki:

"Kim malını mūdāfaa ederken öldürülürse şehiddir. Kim kanını mūdāfaa ederken öldürülürse şehiddir. Kim dinini mūdāfaa ederken öldürülürse şehiddir. Kim ailesini mūdāfaa ederken öldürülürse, o da şehiddir."

(Kütüb-ü Sitte)

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle diyor:

"Şeriatten yüz çeviren silahla yola getirilir. Dolayısıyla din, iki esasla ayakta durur: Kitap ve kılıç. Kitap yol gösterirken, kılıç zafer kazandırır."

Hedefimiz Asr-ı Saadet'te Yaşayan İslâm'ı Yaşamaktır.

الغرباء
guraba

yayında mihenk taşı

